

Kui sinimustvalge oli vaid unistus

25 aastat loominguliste liitude juhatuste ühispleenumist

1988. aasta kevad tuli teisiti – 1. ja 2. aprillil kogunes eestlaste loovintelligents loomeliitude juhatuste ühispleenumile, kus kahel päeval võitis sõna viiskümmend seitse kultuuri-, haridus- ja ühiskonnategelast.

URMI REINDE
peatoimetaja

Avasõnad ütlesid Mikk Mikiver, Indrek Toome ja Ignar Fjuk.

Eksperthinnanguid andsid Arno Kõörna, Endel Lippmaa, Urmo Kala, Aili Aareleid, Klara Hallik, Jevgeni Golikov ja Marju Lauristin. Sõnavõtjate hulgas oli romaankirjanikke ja luuletajaid, arhitekte, kunstnikke, muusikuid, heliloojaid, lauljaid, näitlejaid, ajaloolasi, ajakirjanikke, ühiskonnategelasi (ka kõrgeid komparteilasi).

Pleenum võttis vastu dokumendid: esiteks, XIX üleliidulisele parteikonverentsile; teiseks, Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee, Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumile, Eesti NSV Ministrite Nõukogule, Eesti NSV loomingulisele intelligentsile; kolmandaks, Nõukogude Liidu peaprokurörile A. Rekunkovile.

Pleenum tõstis kogu Eesti ühiskonna tähelepanu keskmesse eestluse ja riikluse valusad teemad – avameelselt ja julgelt, murega ja teravalt, esimest korda avalikult pärast 1940. aastat.

Mingit teleülekanne tollal muidugi loota veel ei olnud. Kuid nagu tänase Kesknädala juhtkirjas kirjutab Külle Arjakas, ootasid tuhanded inimesed järgmistel päevadel pleenumi sõnavõtte trükiajakirjanduses. Oma esituse julges ainsana teha kultuurileht „Sirp ja Vasar“ – tõsi, sellel oli toona suur tiraaž.

Siiski, juba samal 1988. aastal andis kirjastus „Eesti Raamat“ välja kõnede kogumiku „Eesti NSV loominguliste liitude juhatuste ühispleenum 1.–2. aprillil 1988“ (koostanud Mall Jõgi, toimetanud Ilmar Rattus ja Mart Tarmak, kujundanud Mai Suvi).

Sellest kogumikust ka valitsenud meeoleolu meenutuseks mõned mõtted. Rahvarinde sünnini oli sel hetkel jäänud vähem kui kaks nädalat.

INDREK TOOME, kompartei sekretär: Ma ei taha siin uuesti üle rääkida 23. augustit, 2. veebruarit, 24. veebruarit või 25. märtsi. Vahest oleme need sündmused kohapeal üle tähtsustanud. Ometi ei või me eirata asjaolu, et Eestis toimuv ei puuduta ainult Eestit. Isegi tänane pleenum pole ainuüksi meie seesmine, kodune sündmus. Selle järgi, mis toimub Eestis, otsustatakse teatud määral ka kogu perestroika üle Nõukogude Liidus. Ei maksa hoopiski arvata, et seal kuskil ookeani taga tegutsevad ainult eesti rahva suured sõbrad. Nendel meestel seal pole tihti õrna aimugi, kust meie väikest rahvast gloobusel üles leida. Ent fakt on see, et oleme kistud globaalsesse ideoloogilisse võitlusesse põhjalikumalt kui kunagi enne.

IGNAR FJUK, arhitekt: Vähesed asjad iseloomustavad rahvast paremini kui tema kujutluspilt tulevikust. Meie tulevikupeilt, kui me visandame selle kõlbelselt kindlale baasile, võib meile tagada meelepärase ühiskonna nii kümne kui kahekümne aasta pärast.

ARNO KÕÖRNA, akadeemik: Ühiselt saame palju teha selleks, et vabastada meie ühiskond ja selle juhtimine sügavast skleroosist, ravida ta sellest raskest haigusest terveks.

ENDEL LIPPMAA, akadeemik: Asi on lõppude lõpuks selles, et meil ei ole vaba tööjõudu ja me peame tootmist laiendama kvaliteedi kaudu, aga mitte ekstensiivselt, nagu seda peale suruvad ministriümid.

URMO KALA, plaanikomiteest: Veel sel viisaastakul kavatakse alustada Tallinna Konservatooriumi uue hoone ehitamist. „Estonia“ teatri uue hoone ettevalmistustööd, Tartu uue raamatutruki-koja hoonet. Poola restauraatorite jõul valmivad TRÜ Muuseumi hoone (vanas raamatukogus), Tartu „Vanemuise“ väike maja. Alustatakse Noorsooteatri, Tallinna Kunstigalerii, Nukuteatri, Etnograafiamuuseumi (Raadi mõis), Tartu Jaani kiriku restaureerimist. On ette nähtud rajada nii Tallinna kui ka Tartu kõrgkoolide mitmeid õppehooneid.

AILI AARELAID, filosoofiakandidaat: Oma südamevõrde ja loomekreedode väljaütlemisele on ärganud väga erineva ameti- ja huvialadega inimesed. Ühelt poolt terendub siin kultuurilise pluralismi sünda ja see on hea. Teiselt poolt teeb murelikuks teatav haritlaskonnasisene kildkondlikkus, ülitundlikkus, oskamatus olla kannatlik ja mõistav enese seisukohtadest erinevate suhtes. Ja see on halb vargamäelik kemplemine, mille oleme endaga ühehülalisest eilsest kaasa võtnud.

KLARA HALLIK, ajalookandidaat: Lähemal vaatlusel selgub, et rahvusliku arengu deformatsiooniga on kinni makstud ametkondade ambitsioonid, mida pole häbenetud üldrahvalikeks nimetada. Ja kui aeg-ajalt mõnele rahvale heidetakse ette ülalpeetava mentaliteeti, siis on see ebaõiglane vähemalt niikaua, kuni selle nimega pole tituleeritud suurimaid ülalpeetavaid, kelle jaoks maa on vaid laoplat, elukeskkond eksisteerib vaid ühes – tarbimise mõttes, ja kelle jaoks meie ühiskonna rahvuslik mitmekesisus on vaid tülikas takistus teel unifikatsioonile. Rahvas on selles patoloogilises maailmavaates mitte suveräänne maa ja riigi peremees, vaid manipuleerimise objekt, kelle selja taga, range saladuskatte all võib haududa tema õnnelikustegemise projekte. Kurbloolus on selles, et bürokraatia omavoli toetub ikka veel arvestatavale sotsiaalsele baasile, üleüldisest minnalaskmisest, demoraliseeritud ja poliitilisest võõrutatud inimestele, keda veel pole jõudnud külastada teistsuguse, inimväärsema elu lootus.

JEVGENI GOLIKOV, filosoofiakandidaat: Tõsine probleem on praegune põhirahvusest ja mittepõhirahvusest elanikkonna suhe: 60% – 40%. Oluline on ka see, et selline olukord on tekkinud väga kiirete muutuste tulemusena, praktiliselt ühe põlvkonna jooksul.

MARJU LAURISTIN, filoloogiakandidaat: Kuid põhiliseks vastuoluks, mis praegu kannab avalikkuse arengut meie vabariigis ja mis võib viia küllalt tugevate konfliktideni, kui ei leita mehhanisme nende vastuolude reguleerimiseks, on vastuolu rahva suurenenud eneseteadvuse, osavõttu ja huvide tunnetuse ning vabariigi juhtkonnas siiski tuntava konservatiivsuse, rahvakartuse ja bürokraatlike huvide esiplaanil olemise vahel. Seda vastuolu on leevendanud kindlasti n.-ö. välispinnal ühed ja teised järeleandmised, katsed kontaktiks ja dia-

Arhiivifoto 1.–2. aprillist 1988 Toompea saalis. Kui muusad kõnelevad, siis kahurid vaikivad.

loogiks, kuid olemuslikult see vastuolu süveneb ja me võime öelda, toetudes ka avalikkuse uurimise andmetele, toetudes nende kirjadele, mis tulevad toimetustesse, et me oleme Eestis jõudnud sisuliselt poliitilise usalduskriisini.

VLADIMIR BEEKMAN, kirjanik: Kõige eelöelduga liitub väga tihedalt see, mida nimetaksin juhtide probleemiks. Meil on kehvamate aegade tulemusena üsna kindlalt juurdunud liidrite kujundamise autoritaarne, sisuliselt ebademokraatlik süsteem.

ADO EIGI, arhitekt: Eesti rahvas on tõsiselt mures oma saatuse pärast. Poolikud reformid majanduses ei ärata enam usaldust. Viimastel aastatel uut hoogu saanud migratsioon on kujunenud tõsiseks ohuks eesti keelele, kultuurile ja majandusele.

AIN KAALEP, kirjanik: Ja lõpuks tahaksin ma kokku võtta oma sõnavõtu positiivse idee, mille ma püüan sõnastada niimoodi: meie ideaal on humanistlik ja demokraatlik paljuraahvuseline õigusriik.

IRINA RAUD, arhitekt: Kui küsida meie, arhitektide käest, kas me näeme võimalust uute elamuprogrammide täitmiseks, siis on vastus – ei. Miks ei? Sellepärast, et me ei pea võimalikuks senise ehitustegevuse jätkamist – anonüümne korter anonüümsele inimesele – normaalsete elutingimuste eiramist ja projekteerimist teadmatutes, kas korterisoojija ja vana või noor, rikas või vaene, üksik või perekonnainimene; arvestamata rahvuslike eluviiside olemasolu ja muidugi elamuheituse kvaliteedi parandamist.

ENN PÕLDROOS, kunstnik: Milline ka poleks meie hinnang migratsiooni põhjuste ja nende inimeste kohta, kes selle valla päästsid, me peame tõdemata, et paljud toimumused on muutunud pöördumatuks, et ka kõige optimistlikum mudel tuleviku Eestimaast sisaldab endas küllaltki suurt protsenti muukeelset elanikkonda.

IKE VOLKOV, arhitekt: Teen ettepaneku suurendada Eesti loominguliste liitude iseseisvust, teen ettepaneku koostada oma põhikirjad ja asutada oma majandusorganisaatsioonid. Siis saavad liidud loodetavasti normaalsemalt kui seni funktsioneerida.

Pleenumi veerandsada eile Riigikogus

2. aprillil peeti Riigikogu istungisaalis kõnekoosolekut loominguliste liitude juhatuste ühispleenumi 25. aastapäeva tähistamiseks. Koosoleku korraldasid Eesti Vabariigi 95. sünnipäeva-aasta raames Riigikantselei, Riigikogu Kantselei ja Eesti Teatri Agentuur.

Tervituskõnega esines Riigikogu esimees Ene Ergma, kes ise töötas pleenumi ajal 25 aastat tagasi Moskvas NSV Liidu Teaduste Akadeemia Astroonoomia Instituudis juhtivateadurina, kuid tuli samal 1988. aastal tööle Tartu Ülikooli.

Pärast koosolekut avati Riigikogus näitus „LP25“, kuhu on koondatud arhiivimaterjalid, omaaegsed kõned ja osalenute mälestused, et asetada pleenum laiemasse ajaloolisse konteksti ning tutvustada selle mõju laulva revolutsiooni osana Eesti iseseisvuse taastamisel.

ETV näitas kõnekoosolekut otseülekanedes, mida kommenteerisid Andres Kuusk ja Indrek Treufeldt. Sõna võtsid mõned need inimesed, kes osalesid pleenumil ka 25 aastat tagasi: Heinz Valk, Andres Langemets, Jüri Arrak, Rein Veidemann, Irina Raud, Aili Aareleid-Tart, Ike Volkov, Arvo Valton, Tõnu Tepandi. Aga kõnelesid ka nooremad, näitlejatar Mari-Liis Lill näiteks.

Päeva teises pooles astusid muusikalis-sõnalisel õhtul „LP25 – uued hääled“ üles Jarek Kasar, Jürgen Rooste, Tommyboy, Jaan Pehk ja Tõnu Tepandi. Avatud oli vaba mikrofon kohalolijatele. **Kn**

LEPO SUMERA, helilooja: Ametnikel on suur privileeg, ma ei mõtle ainult materiaalseid privileege, vaid seda kõige hullemat, informatsiooni privileegi. Me kuuleme ühest või teisest asjast, ühest või teisest seaduseelnõust, aga me iial ei tea, kes selle taga on, kes on sellest huvitatud.

HEINO KIIK, kirjanik: On villand elamise häbist sellises riigis. Tahaks hoopis tunda uhkust omaenda tublis riigis elamise täiuslikkusest. Väga-väga tahaks tunda seda õilis-tavat tunnet, see on olnud kogu teadlikku elu läbivaks suureks unistuseks.

Juhtkiri

Täna 25 aastat tagasi

KÜLLO ARJAKAS
ajaloolane ja ekspoliitik

Pealkiri on laenatud legendaarse telemehe Valdo Pandi samanimelisest telesarjast, ent üsna täpselt just täna 25 aastat tagasi lõppes samuti praeguseks juba legendaarseks muutunud foorum. 3. aprillil 1988 otsisid ärksamad inimesed kohti, kust kuidagi saaks rohkem ja täpsemat teavet Toompeal äsja lõppenud loominguiliste liitude ühispleenimist.

Täna on juba raske ette kujutada, kui eraldi elasid võim ja rahvas veel 1988. aastal. Suur osa tuntud ja nimekaid loomeharitlasi polnud varem kordagi Toompea lossi sattunud.

Moskvas 1985. aasta kevadel kommunistliku partei tippjuhtkonna poolt välja kuulutatud *perestroika* (uutmine, uuendused) ja *glasnost* (avalikustamine) edenes Eesti NSV-s aeglaselt ja tagasilöökidega.

Mais 1987 asutatud Loomeliitude Kultuurinõukogu alustas toonase retoorika järgi „ühiskondlike valupunktide“ kohta märgukirjade saatmist. Neist esimene käsitles halva kvaliteediga masselamuehituse peatamise vajadust. Ligi aasta hiljem, veebruaris 1988 jõuti Vikerraadios kord nädalas tunniajalise otsesaateni. Ent märtsi lõpus, juba esimeste saadete järel avaldas Tele- ja Raadiokomitee juhtkond survet, et liiga avameelne ja kiirelt populaarseks muutunud otsesaade asendataks lühi- ja keskmisajaloo ajakirjandusega.

1987. aasta lõpul tekkis loomeliitude juhatuses mõte korraldada ühispleen Eesti kultuuri hetkeseisuga arutamiseks. 1. aprillil 1988 kogunes Toompea saali igati väärikas seltskond. Esimene päev kulds eeskätt ekspertide põhjalike ettekannete kuulamiseks: milline on olukord majanduses, mured keskkonnas ja uute fosfooridikaevanduste rajamisega, üha halvenev demograafiline seis, rahvuskultuuri allasurumine, uutmist takistavad vananenud juhtimisstruktuurid jms.

KESKMÖTE: Mikk Mikiver: „Meie maa on siin, meil pole siit kuhugi minna. Tulgu või surm.“

Teisel päeval tulid loomeharitlastelt enneolematul avameelsed ja kriitilised kõned. Pinge aina tõusis, saal särises üha enam. Kokku kuulati enam kui 50 ettekannet ja sõnavõttu ning neis peegeldus kauaoodatud vabanemis- ja ühtsustunne. Saal hoidis hinge kinni, kui sugestiivse häälega näitleja Mikk Mikiver manifesteeris: „Meie maa on siin, meil pole siit kuhugi minna. Tulgu või surm.“

Pleenumi lõpul võeti kolm dokumenti, mis nõudsid Eesti NSV demokraatiseerimiseks mitmeid ühiskondlikke reforme, isemajandamisele üleminekut, stalinismi hukkamõistu jms, siiski vastu küll ettevaatlikumas sõnastuses, kui seda olid olnud ettekanded ja sõnavõttud. Veel esitati avalik umbusaldusavaldus EKP Keskkomitee esimesele sekretärile Karl Vainole ja Ministrite Nõukogu esimehele Bruno Saulile, mis võimaldas senise ebamäärase kriitika viia otseseks ning personaalseks.

Vaatamata ametlikult heaks kiidetud „avalikustamisele“ ei trükkunud ükski päevaleht ühispleenumi dokumente. Need avaldas järjst vaid nädalaleht Sirk ja Vasar, mille ootel seisti reede hommikul koguni pikki tunde.

Loomeliitude ühispleenum mõjus Eesti NSV sumbunud õhustikus otsekui pommiplahvatus. Põletavad rahvus- ja keeleküsimused ning kontrollimatu migratsiooni piiramine, mure vastutustundetu majanduspoliitika ja Eesti ajalooliste väärtuste säilimise pärast, rahva vabastamine sotsiaalsest hirmust jm sellised küsimused, mida varem arutati kitsalt vaid omakeskis, muutusid nüüd üldrahvalikeks arutlustemadeks.

Poliitiliste õiguste laiendamine, majanduslik ja kultuuriline isolemine – just sellised valupunktid leidsid lõppdokumentides oma sõnastuse. Eestlased nägid, et jätkuvalt saab loota oma haritlastele, viimased aga tajusid ühise arutamise ja tegutsemise sünergia.

Loomeliitude ühispleenum sisuliselt andis ühiskonna arengusuuna järsuks muutmiseks vajalikud esimesed programmlised nõudmised. See oli tunduvalt enam kui lihtsalt palvekiri heale tsaarile.

Ka ainuüksi oma toimumisega andis loomeliitude ühispleenum 1988. aasta jaoks märgilise tähendusega sündmuse. Ent eriti oluliseks sai võimalus väljakäidud programmlised nõudmised seostada vaid paar nädalat hiljem tekkinud Eestimaa Rahvarindega. Just see massiorganisatsioon, milles 1988. aastal löi kaasa väga suur osa loomeliitude ühispleenumi delegaate, muutus peamiseks liikumapanevaks jõuks ja surveühenduseks, et saavutada 1. ja 2. aprillil Toompeal fikseeritud eesmärgid.

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja Urmi Reinde urmi@kesknadal.ee 6 274 583
Uudistejuht Indrek Veiserik indrek@kesknadal.ee 6 274 571
Toimetaja Tiit Maksim tiit@kesknadal.ee 6 273 465

Toimetuse käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post.
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

NÄDALA NUPUD

Keskerakond pärib aru: mis toimub hooldekodudes?

Riigikogu keskerakondlased pärivad sotsiaalminister Taavi Rõivaselt aru hooldekandeteenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi üle. Küsitakse, mida plaanib Sotsiaalministeerium ette võtta, et tagada kvaliteetsed hooldekandeteenused.

Meedia kajastas hiljuti kaht kurba lugu – õnnetult suri kaks eri-hooldekodude patsienti. Arupärimise üle andnud sotsiaalkomisjoni liige Viktor Vassiljev ütles, et mõlemas juhtumises leidub hulk küsitavusi, mistõttu on alustatud kriminaalmenetlus. Ta rõhutas, et hooldusravi probleemistik ei piirdu vaid nende kahe juhtumiga, vaid on märksa ulatuslikum. „Tuleks üle vaadata kogu hooldusteeluste süsteem tervikuna, sh hooldajate kompetents. Pidevalt toonitatakse hooldusravi rahastamise paranemist ja investeringute suurenemist, kuid paraku ei kajastu see tegelikus olukorras, mille peamiseks põhjuseks on hoolduspersonali vähesus, sellest tulenev töötajate suur koormus ja väga väike palk.“

„Eesti kodudes elab tuhandeid täisikka jõudnud puuetega inimesi,

kes vajaksid ööpäevaringset hooldust ja järelevalvet. Kuid koht eri-hooldekodus võib perekonnast tulijaile jääda kättesaamatuks – seda nii pikkade järjekordade kui ka teenuse kõrge hinna tõttu,“ rääkis Vassiljev. Keskerakondlased uurivad Rõivaselt, mida ette võetakse, et ennetada traagilisi juhtumeid.

Sotsiaalminister peab vastama küsimustele: Kuidas tagada kõigile abivajajatele koht hooldekandeteenustes? Mida plaanib ministeerium ette võtta, et igas hooldekandeteenuses oleks kvalifitseeritud personali piisavalt? Kas on üheselt reguleeritud hooldustöötajate tööalased kohustused? Mida kavatses Sotsiaalministeerium teha tagamaks hooldustöötajatele vääriline palk?

Kesknädal leiab, et enamik keerulisi olukordi lahendub lihtsalt ja halbade sündmuste põhjused on üldjuhul triviaalsed. Järjest enam hakkab Eesti elus ohtlike kollisioonide põhjustama väike palk. Kuni see juhtide mõttemallidesse ei jõua, peab kahjuks veel osa inimesi hukkuma või siit riigist lahkuma.

Parts kardab tõde e-valimistest

MTÜ Ausad Valimised viib Tallinna tänavatel läbi plakatikampaaniat „E-hoiatus“, kus valijaid hoiatatakse e-valimiste turvariskide eest. IRL-i majandus- ja kommunikatsiooniministrile

Juhan Partsile alluv Tarbijakaitseamet nõuab 3200-eurose trahvi ähvardusel kampaania kohest lõpetamist. MTÜ Ausad Valimised juhataja liikme Siret Kotka (pildil) sõnul on minister Parts talle alluva ametkonna kahetsusväärsest rakendanud sõnavabaduse piiramise vankri ette. „Tarbijakaitseamet peaks ju seisma selle eest, et tarbijad teenuseid ja tooteid ostes petta ei saaks. Üllatuslikult väidab tarbijakaitse, et e-valimiste ohtudest ja riskidest üldsust teavitav kampaania rikub tarbijate õigusi. Või tunnustatakse sellega, et valimistulemus ongi kaup, mida müüakse parima pakkumise tegijale? Olukorras, kus IRL saab märkimisväärse osa oma valimistulemusest just e-hältest, on Parts'i haldusala ameti valulik reageering mõistetav, sest ega teda ei huvita e-valimiste turvalisus

ja läbipaistvus. Neile sobib, et e-valimiste tulemused on manipuleeritavad võimuparteide kasuks.“

„2013. aasta kohalikel valimistel on e-hääletamine ebaturvaline ja manipuleeritav, nagu see on olnud ka kõigi eelmiste e-valimiste korral. Jääb vaid lootus, et Eesti rahvas on piisavalt tark eiramaks e-valimisi, minnes julgelt valimisjaoskonda hääletama, sest täna on see parim viis kaitsta meie habrast demokraatiat,“ lisas Kotka.

Pärast e-valimiste hoiatusplakatite ilmumist tänavapilti üritas mitu avaliku arvamuse liidrit (Rein Raud, Andrus Kivirähk jt) neid naeruvääristada. Kuna eesmärk jäi saavutamata, võttis Juhan Parts kasutusele karmimad meetodid.

Kesknädal küsib omalt poolt: mida küll Eesti eliit ja personaalselt Parts kardavad, et sisuliselt on keelatud e-valimiste ohtudest rääkida?

Sõltumatutel riikidel on Lääne võimust villand

Durbanis (Lõuna-Aafrika Vabariik) peetud BRICS-i riikide (BRICS – uus majandusteadeadlik nähtus, mis hõlmab kiiresti arenevate turgedega Brasiiliat, Venemaad, Indiat, Hiinat ja Lõuna-Aafrika Vabariiki) tippkohtumine Eesti meediat ei huvitanud, erinevalt NATO tippkohtumiste püüdlisest kajastamisest. Vaid Delfi andis teada, et Süüria palus BRICS-i riikidelt abi. Kesknädala hinnangul oli aga tegu tähtsa kohtumisega, mille otsused väärivad tähelepanu. „BRICS-i riikide tippkohtumist pole võimalik üle hinnata, sest see sümboliseerib uute riikide võimuletulekut maailmas ja kuulutab uue maailma peatselt reaalsuseks saamist,“ kirjutab Suurbritannia advokaat ja majandusteadlane, Jakartas (Indoneesia) asuva Trisakti ülikooli professor Rodney Shakespeare, kelle sõnul tuleb peagi kirjutada lühendit BRICS kolme I-ga, sest BRICS-iga liituvad lisaks ka Iraan ja Indoneesia. BRICS-i kuuluvad riigid omavad juba praegu 40% maailma rahvastikust, 30% maismaast ja 25% rahvuslikust koguproduktist. Liituda võivad ka Venetsueela, Türgi, Egiptus, Pakistan ja Malaisia.

Shakespeare'i teatel tuleb BRICS-i tähtsaks otsuseks pidada kava luua uus arengupank, mis hakkaks konkureerima Lääne majan-

dusintitutsioonidega. Panga loomise peamine eesmärk on esitada väljakutse IMF-ile ja Maailmapangale ning murda viimaste võim, sest need pole Shakespeare'i sõnul teeninud vaesemate riikide arenguvajadusi, vaid viinud need riigid suurematesse võlgadesse.

Shakespeare leiab, et Lääs on pikka aega ära kasutanud vaesemaid riike ning kõikjal käitunud majanduslikus ja sõjalises mõttes agressiivselt. „Lihtsalt öeldes: teistel riikidel hakkab Lääne selline käitumine üle viskama, neil saab sellest kõrini,“ kirjutab Shakespeare, kelle arvates tähendaks uue panga loomine sedagi, et USA dollar kui maailma reservvaluuta kaob minevikku.

Durbani tippkohtumisel otsustati rajada viie BRICS-i riigi vahele optilise valguskaabli ühendus, kõneldi ühisest majandusest, vabast internetist ja peeti vajalikuks sõltumatust säilitada. Küllap BRICS-i riikide otsus rajada kaabliühendus tuleneb asjaolust, et praegust internetisüsteemi valitsevad segamatult Lääne salateenistused ja selline olukord lihtsalt ei meeldi tõusva majandusega riikidele.

„BRICS on tõstnud sõltumatuse lipu ja püüab Läänele selgeks teha, et teiste riikide kuritarvitamine on läinud liiga kaugele,“ märkis Shakespeare.

HIIBUSE NÄDAL

25 AASTAT HILJEM: LOOMINGULISTE INIMESTE LAHENDUS EESTI OLUKORRALE

Kogu Eesti näeb Otepää allakäiku

Otepää vallavolikogu on taas saanud ebameeldiva tähelepanu osaliseks. Selle põhjustas võimalijate rünnak minu kui revisjonikomisjoni esimehe ja komisjoni aseesimehe Valdur Siilbeki tegevuse vastu, eesmärgiga meid valla majandustegevuse uurimisest kõrvaldada. Samas näeb terve riik, kuidas Otepää viimasel ajal alla käib.

REIN VIKARD

Otepää vallavolikogu revisjonikomisjoni esimees

Arusaadavalt olen olnud koos Siilbekiga vallavalitsusele ja volikogule „ebameeldiv“ partner. Oleme valla majandustegevust revideerides tuvas-tanud, pehmelt öeldes, ebakorrektsel asjaajamisel, mille tulemusel on teatud isikud saanud valla rahakoti arvel liugu lasta.

Otepää valla võimupuugid

Revisjonikomisjonil puuduks igasugune mõte, kui ta jätkaks valla allasutustes aset leidnud rikkumised tähelepanuta, vaikiks need maha ja teeks näo, et kõik on suurepäraselt korras. Mis kasu oleks Eesti riigil riigikontrollist, kui selle kontrollörid iga revisjoni lõpus ministrile õlale patsutaks – ole edaspidi hoolsam?

Nii Riigikontrolli kui ka kohaliku omavalitsuse volikogu revisjonikomisjoni töö eesmärk pole rikkumiste maha-vaikimine, silma kinnipigistamine ega halva mängu juures hea näo ettemanamine. Lühikese aja jooksul, mis komisjonis vabatahtlikku tööd tegime, juhitud põhimõttest, et omavalitsus saab olla edukas ainult siis, kui tema majanduslikud suhted on korras.

Paraku on volikogus üsna palju inimesi, kellele need põhimõtted on vastuvõetamatud. Neile on oluline üksnes enda heaolu, milleks ammutatakse raha ühiskondlikult. Vallas on võimu juures liiga palju puuke, kes imevad meie, otepäälaste, elujõudu.

Kartes oma tegude avalikuks tulekut, on nad alustanud minu ja Siilbeki vastu laimukampaaniat väidetega, mis on oma üld-sõnalisuses naeruväärsed. Süüdistada revisjonikomisjoni liikmeid selles, et nad segavad kontrollitavate asutuste tööd, on armetu ja näitab, et sisulised etteheited puuduvad. Revidendi töö ei ole kedagi süüdi mõista, vaid juhtida tähelepanu puudujääkidele, tegemata või halvasti tehtud tööle.

Möönan, et revideeritavate kriitikaluvus ja koostöötahed on erinev.

Kuidas me õpilaskodu tööd „segasime“

Minu ja Siilbeki tagandamine sai alguse Otepää gümnaasiumi valduses oleva õpilaskodu ruumide kasutamise revideerimisest. Teadaolevalt üüritakse õpilaskodu kui majutusasutuse ruume välja ka võõrastele isikutele, ja seda tegevust me uurisimegi.

Meie käik õpilaskodusse kestis mullu 28. detsembri pärastlõunal veerand tundi. Raske uskuda, et selle jooksul suutsime asutuse tavapärasest töö-rütmi oluliselt häirida. Pealegi olid gümnaasiumi õppealajuhataja direktori ülesannetes Margot Keres ja majandusala-juhataja Kalev Aigro meie visiidist teadlikud, mistõttu üllatust ei saanud olla.

Ometi pidas Keres vajalikuks pöörduda laimava kaebusega vallavolikogu esimehe Aivar Nigoli poole, millele pandi „pall veerema“. Tõenäoliselt olime võimumeestele pinnuks silmas juba pikemat aega.

Kes ja miks tegelikult umbusaldavad revisjonikomisjoni liikmeid?

Kes on need inimesed, kes revisjonikomisjoni töö lämmatamise poolt kavatsevad hääletada?

Aivar Nigol on ühtaegu palgaline vallavolikogu esimees, Eesti Laskesuusatamise Föderatsiooni president ja OÜ Otepää Kommerts omanik.

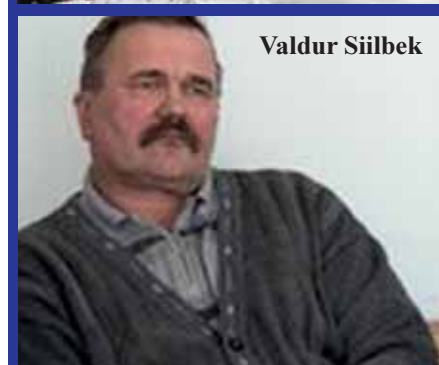
1990-ndatel kasutas Nigol varifirmat, selleks et ärastada linnalt Tartu mnt 1a asuv hoone ja selle juurde kuuluv tuhatkond ruutmeetrit maad. Linna-peana kuritarvitas ta oma ametipositsiooni, sest, omades siseinfot, sai Nigol selle hoone kätte 14000 EVP ehk praeguses vääringus umbes 300 euro eest. Niisamuti oli Nigol osaline maade erastamisel, kus põhilise noosi said tema sugulased Türgid. Hiljem tehti maadega spekulatiivseid tehinguid.

Lisaks on Nigol pumbanud valla raha toetamiseks laskesuusatamist, mille alaliitu ta juhib, ning hankinud sensitiivset teavet oma kinnisvaraarenduste edendamiseks.

Volikogu palgaline aseesimees Peeter Holts on ühtaegu OÜ Prodecoro omanik, mille kaudu tegeleb ta ehitusalaste järelevaetuste osutamisega, saades valla tulusaid tellimusi. Kuritarvitades oma positsiooni koalitsioonis, mekel-das ta Otepää keskväljakule, Otepää Kommerts hoone kõrval SA Tartu Kiirabi hoone koos helikopteri maandumis-platsiga, mis on selles kohas sobimatu ja mõjub otepäälastele nagu punane räät härgjale. Holts oli Otepää tervisekeskuse ja gümnaasiumi ehitustega seotud järelevalve tegija. Otepää lasteaias ehitati tema osalusel 12-ruutmeetri-ne tuule-trepikoda ca 30000 euro eest, mille ülikõrge maksumus on kaasa toonud nii revisjoni-komisjoni kui ka vastavate

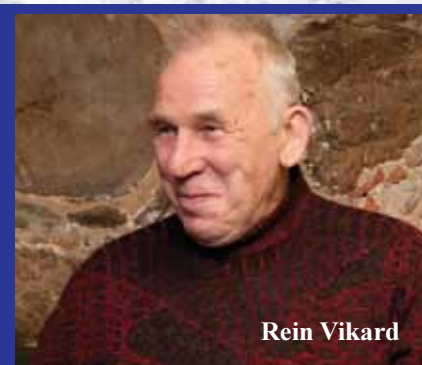

Otepää vallavalitsuse uhke hoone.

Valdur Siilbek

EBA-MEEL-DIVAD PART-NERID KORRUP-TIIVSELE VALLAVA LITSUSE-LE.

Rein Vikard

organite poolt uurimise. Näiteks 6000 euro eest paigaldati sihtasutusele Otepää Tervisekeskus piksekaitses.

Volikogu liige Alar Arukuusk on ühtaegu ka Tehvandi spordi-keskuse juht, mis saab valla-eelarvest igal aastal vähemalt 10000 euro suuruse subsidiumi, lisaks täiendavad toetused erinevatele projektidele. Samuti on umbusaldajate hulgas vallale kuuluva AS-i Otepää Veevärk juhataja Enn Sepma, kes on firmasse palganud oma pojad ja naise. Sisuliselt on tegemist perekonna eraäri-ga valla raha eest. Sealhulgas on talle usaldatud heakorra- ja lumetõrjetööd, mis on tehtud allpool igasugust arvestust. Sepma tegevus on samuti uurimise all.

Margo Krüünvald on üheaegselt nii volikogu turismikomisjoni esimees kui ka

volikogu poolt asutatud SA Otepää Turism juhataja, ehk siis iseenda ülemus.

Luule Saare ämmalt ostis vald 55000 euro eest tuhande ruut-meetri suuruse maatüki, mida omavalitsusel tegelikult vaja pole. Mõtetu maa osteti turuhinnast kolm korda kallimalt lasteaias laiendamiseks, kuigi ehituse saab ka selleta ära teha.

Saamahimulist seltskonda ei tohi keegi ohustada!

Need on vaid mõningad näited Otepää nn volinike taustast. Nagu näha, on saamahimuline seltskond eluliselt huvitatud, et keegi nende tegevust ei ohustaks ega kontrolliks. Paljud täna Otepääl võimu juures olejad on seotud omavaheliste majanduslike sidemetega, ja nii on moodustatud tugev ringkaitse.

Näiteks Aivar Nigolile kuuluva OÜ Otepää Kommerts aadressil Tartu mnt 1a asub ka OÜ Aripalte, millele kuuluv gümnaasiumi kohvik ei ole tosina aasta jooksul tasunud sentigi kommunaalteenuste ega elektrit eest.

Näeme, kuidas võimalijad rahva vara riisuvad. Samas näeme, kuidas Otepää on praeguse koalitsiooni tõttu viimastel aastatel alla käinud: suuririted on lahkunud, turism väheneb, noored ei näe Otepääl enam perspektiivi ja lahkuvad, ärid sulgevad ukse, kinnisvarahinnad on langenud. Arengu asemel on maad võtnud taandareng.

Otepää praeguse koalitsiooni püsimine on ohtlik Otepää ja kogu Lõuna-Eesti arengule. Kas tõesti laseme omakasuleraajatud poliitikal jätkuda?

KUIDAS hääletusmasinatesse SISSE HÄKKIDA?

Tule kuulama ja saad kinnituse oma kahtlustele.

Soome IT-spetsialist ja programmeerija Harri Hursti töötas välja pahavara, mida kasutati hääletusmasinate peal ning mis tõestas, et hääletusmasinatesse saab sisse häkkida. Kõigest lähemalt räägib Harri Hursti

11. aprillil kell 17.00 Hopneri majas (Raekoja plats 18, IV korrus)

Kohapeal sünkroontõlge nii eesti kui ka vene keelde. Palume registreeruda e-mailil ausadvalimised@gmail.com

Ürituse korraldaja: MTÜ Ausad Valimised

Lisaks esilinastub 11. aprillil kell 20.30 Tallinna Televisioonis samateemaline film „Hacking Democracy“.

Harri Hursti visiidi ajakava

Harri Hursti kõneleb elektroonilise hääletamisega seotud ohtudest lisaks Tallinnale ka

reedel, 12. aprill kell 12.00 Tartus

ja

reedel, 12. aprill kell 17.00 Rakveres

Hursti elab alates 2009. aastast USA-s Atlanta osariigis.

MTÜ Ausad Valimised

Terane mõte

„Kui paneks neid, kes võimul, sama-sugustesse elutingimustesse, kui iga teine „vaba“ Eestimaa kodanik, siis nad läheksid esimesena siit parema elu otsingule. Kala mäda-nab ikka peast, nagu öeldakse.“

Endine kultuurist INNA UIT ajalehes Pealinn 1. aprillil.

Lõputu laul haldusreformist

Haldusreform on IRL-i ja regionaalminister Siim-Valmar Kiisleri jaoks ilmselt trumm, mida saab alati taguda, kui tekib vajadus järjekordselt parandada erakonna mainet ja lasta IRL-i välja paista ainsa tegusa tegijana erakondade seas. See seltskond on kujundanud arusaama, et omavalitsuste liitmine ja uute piiride joonistamine kaardile ongi haldusreform, mis võluväl lahendab kõik probleemid.

PEETER RAHNEL
Abja vallavanem, Keskerakonna
asutajaliige

Kuid joonistamine on vaid võlutrikk, millest on paljud muinasjutustajad jutustanud erinevates maades ja erinevatel ajastutel. Kas saab tõeliseks imemuinasjutuks nimetada seda, kui kolmest vaesest saab pundi sidudes kolm rikast? Äkki meenutab too tegevus hoopis rohkem muinasjuttu suurest Peetrist ja väikesest Peetrist – koos sööma hakates paneb suur Peeter nahka väikese Peetri leivakoti ja siis nosib edasi üksi oma kotist, nii et väike Peeter jääb puhta nälga.

Ühinemisteema aspekte

Milleks on vaja olemasolevad omavalitsused ja nendes toimiv iseotsustamine vägisi lõpetada? Hale on kuulda, et seda tehakse omavalitsuste endi huvides, kuna midagi jooksevad viimasedki inimesed sealt minema. Meeletu vajaduse eelarved kokku panna tingib hoopis iha saada suurem eelarve, millega osaleda suuremate projektide rahastamisel.

Millised on need projektid, mida veel täiendavalt tahetakse omavalitsuste kaela veeretada? Võimaluste piires on omavalitsuste poolt tagatud svine ja talvine teehoodus. Sotsiaaltöötajad maadlevad ennastalgavalt järjest teravnevate probleemidega – püütakse leevendada vohavat vaesust ja sagenevaid sotsiaalseid probleeme. Maal on ehitatud ja renoveeritud koolimaju, kultuurimaju, hooldekodud, lasteaedu, külamaju, rajatud tänavaid ja parke. Uuendatud on kaugküttesüsteeme ja veevärki. Mida siis veel ja mille eest? Ja põhiküsimus – kellele?

Kodukulud ja hinnatõusud

Masu tülles vähendati omavalitsuste tulubaasi ja piirati omavalitsuste laenuvõtmist, et päästa Eesti riik finantsilisest kollapsist. Aastad on möödunud, aga tulubaasi lubatud taastamist ei ole, ja paistab, et lähiaastatel ei tulegi. Mis aga on, on IRL-i poolt sõlmitud leping valijatega ja sellest tulenev uhke loosung „Kodukulud alla!“, millega on kaasnenud elektrihinna tõus,

Ainult pime ei näe statistikat, mis näitab, et valdavas enamikus nn tõmbekeskustes toimub elanikkonna ülikiire vähenemine.

küttehinna tõus, pidurdamatu hinnatõus igas valdkonnas. Vaadake ainult siin majandusminister Juhan Partsi haldusalas toimunud tegevusi, millega on riigile kaasnenud miljonite eurode kaotus... Alustati elektrihaama ehitust, mis oleks võinud oodata veel vähemalt kümme aastat ja mis neelab üle miljardi euro. Elektrituru avanemine tõi hüppelise hinnatõusu, mis mõjutab kogu majandust. Eesti Öhu aastakahjum lähenes kindlasti sajale miljonile eurole. Kodualuse maa maksu kaotamine on põhjustanud maaomanikel miljonite eurode kaotust seoses maa maksustamishinna tõstmisega paljudes omavalitsustes.

Mida head valitsus teinud on?

Millised on aga need valitsusepoolsed meetmed, millega luuakse reaalseid võimalusi töökohtade tekkeks väljaspool Tallinna ja „kuldset ringi“? Kas euroopalik omavalitsus-autonoomia tähendab meie tegelikkuses ainult ühes suunas kommunikatsiooni ja õigusi või on iseotsustamine ja oma identiteedi säilitamine siiski võimalik? Sügavalt kahtlen, kas ainult EAS-i ja PRIA meetmed on võimalised majandust vajalikul määral elavdama ning töökohti looma, et peatada tasuva töö otsijate meeleto väljaränne. Kõiki muresid kaotada lubav laul haldusreformist on nüüd saanud regionaalministrilt refrääniks „Tõmbekeskuste Eesti“. Ainult pime ei näe statistikat, mis näitab, et valdavas enamikus nn tõmbekeskustes toimub elanikkonna ülikiire vähenemine. Noorte väljarändest/vähennemisest tulenevate fiskaalküsimuste lahendamine haridusreformi sildi all ja seeläbi ettenägematu haridusprobleemistiku tekkimine tulevikus tuleb rahval järjekordselt ära seedida nagu muudki eksperimendid, mida on meie inimeste peal läbi aastate korraldatud. Inimeste lollitamine, kutsudes neid üles tegelema haldusreformi-nimelise asendustegevusega, tuleb lõpetada.

Eesti ühiskond kriitilisel teel

Loodetavasti olete märganud, et Eestis peetakse juba ammu arvamusi teadmisteks ning kellelgi pole vaja muretseda andmete, hinnangute ja järelduste usaldatavuse pärast. Otsused on meelevaldsed ja süsteemid. Riigi juhtkond (teadusorganisatsioonide vaikival nõusolekul) lihtviisil ignoreerib Eesti kui probleemi käsitamist ning ka Eesti eri valdkondades ja piirkondades kujunenud probleeme, rääkimata probleemide põhjuste tuvastamise ja avalikustamise vajadusest.

ÜLO VOUGLAID

Pukamäel, 5. märtsil 2013

Nüüdseks on teaduslikust käsitlimest väljas kõik, mis puudutab *inimest* ja inimkooslusi, ühiskonda ja kultuuri. Bio-, info- ja materjalitehnoloogid on „saavutanud“, et teadusest, teaduslikest uuringutest ja teaduslikest mõtlemisviisist räägitakse Toompeal veel vaid kui mingist võõrast ja kaugest luksusest, mida saavad endale lubada üksnes „suured tegijad“.

Oma osa on füüsikute-keemikute tegutsemises etendanud ka nn nõunikud, kes on aidanud vaesumist põhjustavad mehhanismid nii ära peita, et enamik inimesi ei saa üldse aru, mida nendega on tehtud ja edasi tehakse. Varsti hakkame tähistama uut „pööripäeva“, aga olukord, mis on riigis kujunenud, ei lase arvata, et otsustajad on olnud targad ja ausad inimesed, kes on tahtnud teenida oma rahvast.

Algul tundus,

et ühiskonnateaduste likvideerimine toimus kuidagi kogemata ja tahtmatult. Nüüd pole kahtlustki, et ühiskonnateadused on hävitatud sihiteadlikult ja kavakindlalt, selleks et saavutada olukord, kus Eestis poleks enam inimesi, kes suudaksid analüüsida ühiskonnas ja kultuuris toimuvat, tuvastada kausaalsete ja funktsionaalsete seoste süsteem, luua prognoose, näha alternatiive ja rajada selline strateegia, mis on kooskõlas põhiseaduse preambulis fikseeritud aadetega. Paraku on sellise olukorra kujunemises oma osa ka ajakirjandusel, kus kas ei ole võimekust või tahtmist tegelda ei teadusega, ei teaduslike

Sellest ajast peale, kui rahvast hakati käsitama vahendina ja võimulpüsimine muutus eesmärgiks, on Toompeal ja Kadriorus kombeks kuulata vaid ennast.

uuringutega, teadusliku mõtlemisviisiga ega teaduspõhise elukorraldusega. Pole oluline, kas sellise olukorra põhjuseks on valdkonna keerukus või ajakirjanike mugavus, hoolimatus, ükskõiksus, võõrdumine, indolentsus, deprivaatus, marginaalsus, eskapism või midagi muud. Oluline on, et ühiskonnateadust Eestis enam pole.

Saadikud, teadlased, ajakirjanikud

– kogu haritlaskond, peaks teenima oma rahvast ja olema hooles kõige selle pärast, tänu millele on üldse võimalik

ühiskonnas küllalt süsteemset ja täpselt orienteeruda, luua prognoose, leida alternatiivide hulgast optimaalseid lahendusi, edasi- ja tagasisidestada tegevust kõikides eluvaldkondades.

Eesti vaevleb vaesuses. Seetõttu toimib priiskamine mis tahes vastuvõttudel valdavale osale elanikkonnast vastikuna. Kui riik edasi võõrandub (pöördub oma loojate vastu, muutub neile veel rohkem vaenulikuks jõuks), siis suurt juubelite tule.

MÕTLEB KODUS KOHILA KANDIS: Sotsioloogiaprofessor ja mitmekordne Riigikogu liige Ülo Vooglaid edastab sõpruskonnale ja ka mõnele toimetusele oma mõtteid praegusest ajast ning tarkusevajadusest riigijuhtimisel. Foto Urmi Reinde

Nn rahvakogul kõne alla võetud „küsimused“ ei hõlma peamist. Olen püüdnud sellele ka varem tähelepanu juhtida, aga kuna „tegijad“ ei pea mitte kuskil mitte kuidagi vastutama selle eest, mida nad räägivad, teevad ja tegemata jäätavad, pole rääkimisest ega kirjutamisest mitte mingit kasu. Sellest ajast peale, kui rahvast hakati käsitama vahendina ja

võimul püsimine muutus eesmärgiks, on Toompeal ja Kadriorus kombeks kuulata vaid ennast.

Pinged kasvavad.

Kui keegi arvab, et ühiskonnas kujunenud olusid ja olukorda on võimalik mingite trikkide abil muuta, siis tuleks talle kaastunnet avaldada. Muutusi oleks võimalik esile kutsuda ühiskonnas ja kultuuris kujunenud pingete põhjuste (kausaalsete ja funktsionaalsete seoste süsteemi) muutmise abil. Paraku oleks ju siis vaja need seosed *avastada, sõnastada ja avalikustada*. Järelikult

peaksid riigis olema selleks suutelised inimesed, organisatsioon koos vastava taristuga. Mida kauem haritlaskond kannatab Toompeal võimul olevaid Vaheri- ja Aaviksoo-tüüpi vastutusvõimetuid isikuid, seda rängemaks kukkumine kujuneb ja seda kallimaks läheb hind, mida nn maksu- maksja (loe: rahvas) peab oma vaguruse (hoolimatuse?) eest maksma.

„Majandus“,

mis püsib kuidagi püsti vaid toetuste ning abiprojektide ja -programmide najal, ei saa olla jätkusuutlik. Inimesed hoiavad pead kinni ja küsivad: kas Toompeal tõesti ei ole mitte keegi võimeline aru saama, millest sõltub rahva heaolu ja riigi tulevik? Väärtusahelad on katkenud ja turg ei toimi.

tekkida uusi õppejõude ja siis ka ühiskonnaõpetajaid.

Vaja on vastata küsimustele: miks on Eestis paha elada ja millistel eeldustel saaks elu Eestis muutuda taas kord elamisväärseks? Kui juhtkond ei ole usaldusväärne, siis ei aita mingid meetmed, olenemata sellest, kes, kus ja kuidas nad esitas. Vaja on ükskord ometi aru saada, et kui pettust varjata või täiustada, siis muutub elukeskkond veel vähem talutavaks.

Eesti Teadusagentuuri ja ülikoolide juhtkonna tegutsemine ühiskonnateaduste kaotamisel ei ole ei eriline ega erandlik. Seda kinnitab ka fakt, et Brüsselist „anti“ Eestile mitukümend miljonit krooni teadusmeedia projektiks „TeaMe“. Rangelt oli seejuures rõhutatud, et seda raha võib kasu-

Miks Reformierakonna liidrid, kes väidavad, et nende peamiseks saavutuseks on just majandusedu, ei tee märkamagi seda, milline on tegelik olukord, milline on tööhõive ja milline osa elanikkonnast on selle „õnne“ tõttu kaotanud kõik. Mida vastata inimestele, kes on uskunud, et riigi juhtkond tahab teenida oma rahvast?

Kas võib vastata, et nad saavad seal kõrgel aru küll, aga neil on ükskõik, sest nad ajavad üht teist asja? Või peaks vastama, et nähtavasti nad tõesti ei saa aru, mida nad teevad ja mis on nende tegevuse tõttu riigis juhtunud? EL-is pidid kehtima ausus ja õiglus. Paraku pole neist veel midagi näha. Küllapaeg näitab, kas oli tegemist siinse või mõne teise juhtkonna saamatuse või teadliku pettusega, või oli mõeldud hästi, aga välja kukkus kõik sootuks teisiti, kui oli mõeldud.

Ühiskonnateadust Eestis ei ole. Järelikult ei saa olla teaduslike uurimuste ega ekspertise, teaduslikest põhjendatud süsteemside arenguprogramme ja alternatiivide võrdlusi. Oluline on ka see, et uurimuste puudumise tõttu ei saa juurde

tada ainult loodus- ja tehnika-teaduste propageerimiseks.

Mis saab edasi?

Võimalusi ei ole kuigi palju: 1) Riigikogus on nii palju arukaid, vastutusvõimelisi ja

Vaja on vastata küsimustele: miks on Eestis paha elada ja millistel eeldustel saaks Eestis elu muuttuda taas kord elamisväärseks ja juhtkond usaldusväärseks?

riigimehelikult mõtlemaid isikuid, kes suudavad korraldada radikaalse riigireformi, mida võib vist nimetada ka *restandiks*, ja nad üritavad päästa seda, mida veel päästa on;

2) Riigikogu eelistab vaikselt edasi istuda ja rahva vimm kasvab üle selle piiri, mida suudetakse kannatada. Siis algavad sündmused, mida pole praegu võimalik prognoosida.

Eesti Rooma Klubi liikmetele

Väga austatud klubikaaslased. Olen püüdnud jälgida klubisisest mõttevahetust ja seada seda taustale, mida pakuvad Eesti ajakirjandus ja Eesti ühiskond praegusel hetkel. Mu kokkuvõtte on selline.

MATI HINT

30. jaanuaril 2013

On loomulik, et meie klubis on esindatud erinevad maailma-vaated ja erinevad hinnangud Eesti olukorrale. Ühine on mure, paljudel meist ka ängistus ja raev. Mõõdukamad võivad leida, et väikesigi samme ühiskonna tervendamise suunas tuleb hinnata. Teised leiavad, et oma riigi ehitamise suund on olnud vale ja tuleb üritada teha restart.

Kuulun viimaste hulka. Eesti riik ei ole rajatud õiglusele ja õigusele, nagu on eesmärgiks seatud Põhiseaduse preambulis, vaid just vastupidi – ebaõiglusele ja õiguse nõudmise kättesaamatusele. Kindlasti ei taotlenud Põhiseaduse loojad seda, vaid nii on lihtsalt läinud – esimestest näiliselt täiesti vabadest ja demokraatlikest valimistest ning esimesest põhiseaduslikust valitsusest alates. Sellest alates on Eesti riiki valitsetud nagu Ristiisa äriprojekti.

Praegu on Eesti riik olukorras, kus oma riik on kulissiks üha teravamaks muutuvale eksistentsiaalsele küsimusele “Kas olla või mitte olla?”, mis on ühiskonna ees sama teravalt kui Nõukogude venestamisajal, vaata et ohtlikumaltki. Peab olema eriti kindlameelselt pime või vaimupime, et mitte aru saada: Eesti riik on praegu faasis, kus temast pumbatakse kiirkorras välja võimalikult kõik ressursid, nii materiaalsed kui ka inimressursid (kui nii võib inimestest rääkida). Nõukogude riik tahtis Eesti asja ära lämmatada võõraste lakkamatu pealevoolu teel; praegu on võetud sama suund vastupidise, aga palju kiiremini toimiva meetodiga: eesti inimesed Eestist välja. Maa jääb mingiks ajaks peaaegu tühjaks, sigitamisvõimetuks igas mõttes. Agaselle järel tulevad siia uued inimesed, sest nii paradüümlik maa tühjaks ei jää, eriti globaalses elamiskõlbliku maa defitsiidis, mis süveneb meist olenemata. Ma ei arva, et Eesti tühendamise oli algusest peale Ristiisade plaan, aga kui asjadel on lastud minna nii kaugele ja kursimuutus võib tähendada võimust ilmajäämist, siis on Eesti asja lõpetamisele suunatud iseeneslikke või järeleaidatavaid suundumusi hakatud esitama Eesti eduloona:

vaadake kui tore see on, et 100 000 või rohkem Eesti inimest saab välismaal hakkama ja et meie spetsialiste soovivad endale kõige arenenumad riigid. Hiljuti oli Rahvusringhäälingus teade, et üks suur

kutsekool (vist Tartus) hakkab oma õpilasi 250-liste rühmadena saatma praktikale Inglismaale, Itaaliasse, Tšehhi, Taani ja Soome, ning et peagi saavad seal töölepingud koolilõpetamise järgseks ajaks. On toimumas kvalitatiivne pööre Eesti asja lämmatamisel: iseeneslikud meeletehesammud Eesti hülgamisel ja Eestile käegalöömisel asendatakse sellesuunaliste organiseeritud sammudega, mida esitatakse Eesti eduloona.

Eriti ähvardavad “reformid” toimuvad Eesti hariduses ning kuuldavasti on veel hukatuslikumad kavad Haridus- ja Teadusministeeriumis juba eostatud. Hariduse kvaliteedi tagamise sildi all muudetakse haridus üha raskemini kättesaadavaks (eriti maal elavatele inimestele), üha reljeefsemalt ja tõhusamalt riiklikult kontrollitavaks, aga ka sisu poolest üha pealiskaudsemaks. Süvalugemise võime käib kiiresti alla ja veab allakäigule kaasa ka kirjutamisoskuse. Eesti elulaadi, kultuuri ja kõrgkultuurse keele surmahoobiks kavandatakse hariduse ingliskeelestamisest.

Ajakirjanduse Eesti halvustamise kampaaniad on edendanud eesti identiteedi nõrgendamist. Kultuuriministeerium ning Haridus- ja Teadusministeerium, mille töö sisuks peaks olema eestikeelse hariduse, teaduse ja kultuuri kaitsmine, sünnitavad peaaesjalikult lammutavaid reforme. Kõik jutud

sellest, et Eestil pole enam sihti ja et Eesti peab jälle leidma sihi, mille poole püüelda, on demagoogia olukorras, kus küsimuses on olemine ja mitteolemine. “Der Zweck des Lebens ist das Leben selbst” (Elu mõte on elus eneses) on Goethe vaade elu mõttele või sihile. Elu ise, sisukas elamine ja kestmine, ongi elu eesmärk. Eesti eesmärgi ja sihina esitatakse mo-

likku manipulatsiooni probleemide peitmiseks, selles olukorras võib Eesti Rooma Klubi väljundina arvesse võtta järgmisi variante:

1) Klubi ei tee mingit põhjalikku avaldust, vaid anname teada, et Rooma Klubi jälgib ja analüüsib olukorda murelikult ja nõudlikult;

2) me teeme avalduse, aga see ei tohi olla nahkses bürokraa-

POOLA AASTAT PÄRAST LOOME- LIITUDE PLEENU- MIT: 1. ja 2. oktoobril 1988 toimus Tallinnas Rahvarinde asutamiskongress. Valiti 7-liikmeline eestseisus, kuhu kuulusid Kostel Gerndorf, Mati Hint (pildil), Lembit Koik, Marju Lauristin, Edgar Savisaar, Heinz Valk ja Rein Veidemann.

Pressifoto

raalselt laastavaid demagoogilisi lubadusi viia Eesti Euroopa viie kõige rikkama riigi hulka. Tegelikult on Eesti muudetud vastutustundetute majanduslike, sotsiaalsete ja hariduspoliitiliste reformide laboratooriumiks, millel võib ju olla ka mingi siht ja eesmärk, aga Eesti riigile ja eesti rahvale ei tööta laboratooriumihiirteks olemine midagi head.

Praegune nn Jäakeldriprotsess on suunatud avalikkuse manipuleerimisele, ühiskonnas vohava eliidiideoloogia õigustamisele ning silmade kinnipigistamisele ebaõigluse, vastutamatuse, valetamise, varastamise ja korruptsiooni massiilmingute ees. Karistamatu valetamine ja varastamine on käitumisnormiks riigiasutustes, omavalitsustes ja ettevõtluses, ning vahet pole, kas tegemist on Viimsi, Muhu või Otepääga. Kui riigi või omavalitsusorgani nimel valetamine ning inimeste ja riigi paljaksvarastamine ei muutu karistatavaks, siis muutust ei tule. Siis on olukord selline, head klubikaaslased, et peame tõdema: selline ühiskond ei ole väärt, et kesta, ta peabki hävima, olles enne seda virelenuud Euroopa Liidu viie kõige vaesema riigi hulgas.

Selles olukorras, kus meie hinnangud ei ole ühesed ja ühisosa meie hinnangutes ei hõlma kogu välja, kus mõni meie hulgast võib nn Jäakeldriprotsessi pidada positiivseks arenguks ja teised hindavad seda kui oht-

tiakeeles, vaid selge jutt selges eesti keeles, [---] nii et eristatakse eksistentsiaalsed probleemid-eesmärgid ja mis me nendest arvame, ning siis esitatakse konkreetsed sammud, mida on võimalik ette võtta kasvõi kohe; selliste sammude kohta saaksime küll teha ettepanekuid; näiteks on kohe, päevapealt võimalik lõpetada õiguskaitseorganite erapoolik ja valikuline kuritegude menetlusse võtmine; on võimalik lõpetada suhtumine, et saamatus ja tahtlik silmade kinnipigistamine ei too ametisikule kaasa mingeid tagajärgi; jms.

3) leitakse võimalus avaldada klubi liikmete mõtteavaldustest valik, mida võidakse enne avaldamist arutada, aga mitte tsenseerida.

Eesti Rooma Klubisse kuuluvad inimesed, kelle igapäevane toimetulek on praegustes oludes tagatud. See kohustab nii igäüht meist kui ka Klubi kõnelema järelekaalutult, kuid enesetsensuurita, konjunktuurivabalt. Mõeldu tuleks ka sellele, kas meie avaldusi üldse märgatakse või tegeleme eneserahuldamisega.

Praegu võib käes olla sama sugune viimase võimaluse tõehetk nagu 1988.-89. aastal. Kõigile südikust soovides

Mati Hint
Enn Toom on You Tube 'is selle kirja (mõningate väljajätetega) sisse lugenud koos Jaak Uibu sõnavõetuga.

Mati Hindi kirjad Rooma Klubile

Harta-12 ja Jäakeldriprotsess

1. Eesti peab hakkama käituma väikeriigina. Avaliku sektori (riigi) ametikohtade arvu ei ole Eestil võimalik võrrelda Hollandi või isegi Soomega. Korruptiivsed nõunikekohad tuleb kaotada ning riigiettevõtete nõukogude liikmete palgad normaliseerida ja siduda konkreetse vastutusega.

2. Vähe on räägitud aususest, justkui oleks riigivargus ja poliitikute valetamine enesestmõistetav ning võitlus sellega lootusetu. Kui valetamisest ja varastamisest loobumist ning nende eest karistamist ei seata eesmärgiks, siis on kõik muu asjatu. Peab tõmbama punase joone: siit edasi mitte ühtki karistamatuks jäävat pettust, kelmust, vargust ja teadlikku poliitvalet.

3. Ülo Vooglaid on palju rääkinud vastutusest, aga näib, et seegi kord jääb kõik sinnapaika. Kui vananimene annab laenukäendusele allkirja, võib pank ta peagi tänavale tõsta, aga kui riigivaras varastab tuhat korda suuremalt, siis tema karistus on vaid sümbolne, varastatu heastaminegi on naljanumber.

4. Õiguskaitse tuleb teha kättesaadavaks. Õiguskaitse sisuks ei pea olema juriidiline vaidlus normitehniliste pisiasjade või lohakuste üle, vaid kuriteo hukkamõistmine ja karistamine ning ohvri kaitsmine ja talle tekitatud kahju hüvitamine.

5. Tuleb lõpetada välismaalaste eelistamine Eesti inimestele. Teiste sõnadega, tuleb lõpetada Eesti inimeste diskrimineerimine nende eneste riigis.

6. Mõtted reformid tuleb lõpetada, ka hariduse valdas.

7. Tervishoid peab ka tulevikus põhinema solidaarsusprintsibile.

8. Regionaalpoliitika peab olema suunatud asustuse säilimisele. Praeguse pildi järgi soositakse maa tühjaksjäämist, et selle mahamüümisel poleks probleeme.

9. Otsustada tuleb kõik need palju korratud majanduslikud asjad: tulumaks, ettevõtete tulumaks, välisfirmade Eestist väljaviidav kasum, luksuskaupade maks, luksusautode maks.

10. Tööandjaid tuleb stimuleerida tööle võtma sünnitusealisi naisi ja lapse sündimise puhul teha soodustusi nii sünnitajale kui ka tööandjale. Praegu on kõik vastupidi: seegi on eesti rahva väljasuretamise kompleksprogrammi üks punkt.

11. Riigi tähtsaim ülesanne on hoolitsus laste eest ja iibe tõstmine. Praegune amoraalne emapalk tuleb kasvõi sama summa ulatuses ümber jagada õiglasemalt.

12. Inimkaubandust ja prostitutsioonile sundimist tuleb karistada kõige rangemalt.

13. Tuleb rahvale selgeks teha, kuhu valitsejad rahvast ja riiki juhvivad: kas suunatakse eesti keel ja kultuur angloameerika sulatustiiglisse või Põhiseadust järgides kestlikule arengule.

Jaanuar 2013 Mati Hint
NB! Kirjad ilmuvad autori loal

Elektrihinna tõus toob jüriöö-rongkäigu

Keskerakonna ja kodanikuühenduste eestvedamisel

esmaspäeval, 22. aprillil kell 20

rongkäik Tallinnas Tammsaare pargist Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi juurde avaldamaks protesti valitsuse tegevusetuse vastu elektrihinna tõusu leevendamisel. Protestimarsil osalejad liiguvad põlevate tõrvikutega läbi kesklinna ministeeriumihoone ette ja viivad

Isamaa ja Res Publica Liidu esindajale minister

Juhan Partsile

sõnumi olukorra tõsidusest tarbijate jaoks.

Rongkäik tuletab meelde 670 aasta möödumist Jüriöö ülestõusu algusest ning näitab Eesti inimeste jõudu vastu hakata neid rõhuvatele koormistele.

Oodatakse kaasa lööma kõiki neid, kes pole rahul hüppeliselt kasvanud kodukuludega.

Tallinn 10130 Toom-Rüütli 3/5
www.kesknadal.ee

Raiskamine jalgpallimurul

ETV „Ringvaade“ 26. märtsi õhtul „rõemustas“ meid teatega, et Tallinna jalgpalliväljakule märtsikuus muru kasvatamiseks kulutati ca 30 000 eurot. Selle kulutuse tulemusena saavutas Eesti jalgpallivõistkond väikeriigi Andorra mängides 2:0 võidu. Kui tahate teada saada selle sisulist väärtust, soovitan kuskilt teatmikust vaadata Andorra andmeid ning neid kõrvutada Eestiga.

Miks me sellisel viisil raiskame? – tahaks asjaosalistelt küsida. Selline mõtetu rahakulutamise ei toimu mitte ainult Eestis, vaid kogu maailmas. See mäng toimus märtsi lõpul, aga samahästi oleks võinud toimuda enne jaanipäeva, ja välditud oleks 30 000 euro raiskamine.

Kogu aeg kuuleme, et riigil ja omavalitsustel on raha vähe. Raha on tõesti napilt, kuid kahjuks puudub elementaarne rahalugemisoskus. Kas tuleb veel kunagi aeg, millal ametnikud omandavad rahvalt kogutud raha lugemise oskuse? Praegu jääb mulje, et Eesti ametnikud on globaalse rahavõimu lõa otsas ja täidavad sealt tulevaid varjatud kärke.

Kogu maailmas raisatakse mõttetult raha spordietendustele. Kui vaadata andmeid, kui palju makstakse ühe pallimängija eest raha, peab järeltõlkima: selline sportlaste müük-ost tuleb lugeda 21. sajandi orjakaubanduseks ja otsekohe lõpetada.

Manivald Müüripeal, pensionär Pärnumaalt

Vanurite viletsus süveneb

Nõukogude ajal pensionile jäädes sain 120 rubla kuus. Sellega sai vabalt ära elada. Toit, rõivad, jalatsid, ravimid, elekter, bensiin, bussisõit olid odavad. Praegu, Eesti Vabariigi ajal saan 269,21 eurot. Sellega on metsikus hinnatõus võimatu ära elada. Rääkimata sellest, et jõuaks vabariiklikku ajalehte tellida või teatris ja kontserdil käia. Uute rõivaste ja jalatsite ostmisele ei tasu mõeldagi – neid tuleb osta nn kaltsupoest. Kui veel külmik või teler juhtub rikki minema, ega siis uut ei jõua osta.

On lausa tegemist, kuidas järgmise pensionipäevani ära elada. Kurb, et viirelema on pandud inimesed, kes aastatekoorma ja eluraskuste all küüru vajunud.

Mis teha, tuleb veelgi pingutada püksirihma, mis pidevast pingutamisest juba katki minemas. Paljud on läinud Eesti nigela palga pärast välismaale tööle. Maapiirkonnad on noortest tühjaks jäänud.

Mäletan, kuidas kaks aastakümnet tagasi, kui eestlased kogunesid Tallinnas lauluväljakule, karjuti: „Vabadus, vabadus, vabadus!..“ Kuid see karjumine tõi lõpuks praeguse viletsuse. Enam ei saa aru, mis Eestis üldse toimub. Pole tähtis, kes Riigikogus on ja nuppe vajutab – läbi lähevad ainult valitsuspartidele meeldivad otsused.

Mis parata, kuniks hing sees, tuleb viirelda edasi, sest pole märgata, et elu paremuse poole läheks. Meie riigis elavad hästi ärikad, pankurid ja poliitikud.

Aleksander Kõrgesaar
Vaiatu küla, Torma vald, Jõgevamaa

Me oleme Tallinnast, me ei maksa!

Eks tuleta pealkiri meelde menukat filmi, kus Lia Laats hõikab: „Ütle talle, et me oleme Tallinnast, me maksame!“ Kui nüüd see majaperemees, kellele tallinlased maksta lubasid, astuks Tallinnas ühistransporti ja ostaks endale sõidupileti, siis näeks ta reisijate muhelevaid naeratusi. Keegi pobiseks: „Meie oleme Tallinnast, me ei maksa...“

Hiljaaegu juhtusin kuulama Tallinna TV saadet, kus esines MUPU uus peadirektor Raik Saart. Meelde jäi tema heasoovlik suhtumine „jānestesse“. Ta rääkis sellest, et MUPU kontrollõride peamine eesmärk pole karistamine – alati selgitatakse

põhjalikult kõiki asjaolusid: miks rikuti reisijateveo eeskirju, milline on sõitja majanduslik seisukord ja töökoht jms. Trahvimine on äärmiselt abinõu. Oli meeldiv kuulda, et MUPU on saanud lõpuks juhi, kes oma alluvad niimoodi tööle paneb, et neist rahvas rohkem lugu peaks ja nendesse austusega suhtuks.

Kahjuks tegelikkuses läheb kõik, nagu alati. See abiturient tunneb nüüd end justkui kurjategijana, sest õnnetuseks oli vanaisa ehitanud maja valesse kohta – kilomeeter linnapiirist eemal asuva maja krundike ei kuulu Tallinnasse. Neiu on selles majas sündinud ja kas-

vanud, kuid koolis käinud ainult Tallinnas, isegi lasteaias asus Tallinnas. Nüüd sai neile saatuslikuks sõidupiletita sõit Tallinna ühistranspordis. MUPU kontrollõri ei huvitanud muu kui isikuandmed ja elukoht. Kiiresti koostati kooliõpilasele protokoll 16-eurose trahviga. Noore inimese elu oleks nagu seisma jäänud. Sõbranna, kellega koos ta sooritas liikluseksamid, pidi veel tegema sõidueksami, et 18. eluaasta täitumisel saada autojuhtimisloa. Nüüd sõidab sõbranna autoga, aga tema ei saa sõidueksami sooritada veel terve aasta, sest on paha-teo eest karistatud. Mida see

noor, alles oma elu korraldada püüdev inimene tunneb? Kas see karistus teenis kasvatuslikku eesmärki? Vene okupatsiooni ajal küll niimoodi noori ei repressseeritud. Julgen sellist ahistamist nimetada psühho-terroriks.

Raik Saartile soovitaksin enne oma alluvatele rääkida sellest, mida ta räägib avalikkusele telekas. Kahju, et nii väarikas inimene, saades ametnikuks, muutub oma populistlike sõnavõttudega nende poliitikute sarnaseks, kelle kõned ei ühti tegudega.

Jaak Laidla Harjumaalt

Venemaaga tuleks suhted korras hoida

Kui rääkida venelastest ja Venemaast, siis on palju erinevaid arvamusi. Tegelikult teeksimise õigesti, kui hoiaksime Venemaaga normaalseid suhteid. Sealne turg on suur ja lai ning sinna saaksime kenasti oma toodangut turustada. Naabrid Läänest tahavad oma toodangut meie turule tuua ja meie majandus kannatab selle all.

Meie inimesed jagunevad kahte leeri – ühed pooldavad heade suhete hoidmist Venemaaga ja teised ei taha Venemaast midagi kuulda ning koogutavad lääneriikide ees.

Ameerika ja teised lääneriigid võivad küll vahvad ja eeskujuks olla, ent meie sellest mingit kasu ei saa. Pigem vastupidi – Läänest sissetoodud kaup on Eesti oma toodangu tuksi keeranud, sest paljud meie tavakodanikest ehk lihtsamatest inimestest eelistavad osta turult ja poest välismaist kaupa, sest see on meiltoodetust odavam. Kui inimestel ikka raha napib, siis pole võimalik kallimat kaupa osta.

Meie põllumehed tahavad ka elada ning toodavad liha, piima ja juurvilju, ning seda kõike on ju vaja turustada, et tootmisest kasu oleks. Meie tavakodaniku ostujõud on väike ja samas Läänest me oma toodangut viia ei saa, sest seal on kõike küllaga ja neil on vaja sellest ise lahti saada. Jääbki vaid üle võimalus idaturule ehk Venemaale müüa. Kui meil on Venemaaga head või vähemad normaalsed suhted, siis on see turg meile avatud ja meie põllumeestel saab olla ainult hea meel.

Pole neil venelastel viga midagi ja pole vaja mingeid ameeriklasi venelastele eelistada.

Hillar Kohv Viinahaualt, Tori vald, Pärnumaa

Nalja kah!

Savisaarele tehti intelligentsustest. Tulemused olid muljetavaldavad. Kui seda Ansipile teha taheti, suusatas ta eest ära.

Netinali

Elmar Hollmann, Kärdla

Kolhoosnike kongress ja ministrite pildid

Maalehe mälu küljel 21. märtsil ilmunud loos „Ka kolhoosnikud tegid ajalugu“, meenutab Jüri Ehasalu Eesti kolhoosnike delegatsiooni esinemist IV üleliidulisel kolhoosnike kongressil 1988. aastal, sellele eelnenut ja järgnenut.

Kongressi delegaat Ehasalu heidab lähiajaloo kirjutajatele ette, et nad on suure, üleliidulise kongressi, kus Eesti saadikud nõudsid iseseisvust kolhoosiasjade ajamisel, teadlikult oma töödest välja jätnud. Tõsi, sellest kongressist ja meie saadiku Öie Reinebergi esinemisest kirjutab vaid Maaleht iga viie aasta järel.

Jüri Ehasalu võrdleb seda mahavaikimist viisiga, kuidas Karl Säre [EK(b)P KK esimene sekretär 1940–1941 – Toim.] Vabaduse väljakul 1940. aastal tehtud fotolt kõrvaldati. Kääril

ja fotograafilised nipid – võimudele mitesobiva isiku gruppide pildid väljalõikamine. Haihtus, nagu poleks olnudki...

Ajalugu kordub. Just sama skeemi kasutas põllumajandusminister Helir-Valdor Seeder, kelle käsul võeti 19. juunil 2007 ministriumis seinalt maha Eesti NSV aegsete põllumajandusjuhtide pildid. Samal aastal minister kergekäeliselt loobus Kuusikul renoveeritavast ajaloolisest põllumajandusteadushoonest. „Meie riik ei vaja nii suurt hoonet,“ kõlas põhjendus.

Ajaloo keelustamine

20. detsembril 2007 kavatses minister konfiskeerida trükikojast Põllumajandusministeeriumi osalusel koostatud teose „Eesti põllumajandus XX sajandil. Ülevaade Eesti põllumajanduse loost okupatsioonide ajal. Aastad 1940–1990“.

Kuusiku kätsebaasi peahoone

Sest ministri ei meeldinud raamatu sisu. Novembris oli ta andnud korralduse keelata selle raamatu trükkimine ja anda käsikiri arhiivi. Õnneks olid valmisraamatud eelmisel õhtul trükikojast ära viidud ja minister loobus oma plaanist.

Kolm näidet on sarnased: unustada eelkäijate tehtu, tekitada Eesti rahva põllumajandusluku valged laigud, mida hiljem oma äranägemist mööda täita.

Teist korda põllumajandusministriks määratuna on Seeder

õppinud hästi, veenvalt ja enesekindlalt esinema. Võitleb Eesti põllumeeste võrdse kohtlemise eest Euroopa Liidus. Esmakordselt põllumeeste meelevalduste ajaloos suhtus meedia sellesse ettevõtmisse positiivselt. Seda suuresti tänu põllumajandusministri. Minister on orbiidil ja tema täht särab.

Põllumajandusteaduse ajaloo muuseum?

Kuusikuteadushoone andis Põllumajandusministeerium üle Rapla vallale. Vald otsustab juba mitmendat aastat, kuidas hoonet kasutada. Ühe variandina on plaan rajada sinna muuseum. Tõepoolest sobiks Kuusikule katsekeskusele ja põllumajanduspargile lisaks muuseum. Sinna võib koondata Eesti põllumajandusteaduse ajaloo.

Ministri poolt keelatud raamat on jõudnud lugejateni. Selle raamatu

käskkirjale ministri tellitud retsensiooni ei soovinud (håbene-sid?) seda kirjutanud ajaloolased avalikustada. Ilmunud on mahukas kolmas köide, milles selgitatakse II kõite tellitud retsensiooni pahatahtlikke vigu. Jäänud on vaid ministrite pildid. Need on ministril ilmselt talle pandud.

Ehk on kuus aastat ministriametit andnud põllumajandusreformi ajal Viljandi maa vanema ametit pidanud Helir-Valdor Seederile lõpuks arusaamise, et põldu hariti ja karja kasvatati Eestis ka mõõdunud sajandi kõigil aastakümnetel ning seda juhtinud inimesed väärivat võrdset kohtlemist ja tunnustamist teiste viimase kahekümne aasta ministritega. Nii ministriumis kui ka mujal.

Heino Laipea, agronoom

Mõtisklusi rahvuslikust julgeolekust *IV osa*

Rahvusliku julgeoleku probleemid algavad ja lõpevad küsimusega: kes juhib riiki ja milline staatus on rahval?

FEJA RÄIM
vaatleja

Algus 13., 20. ja 27. märtsi KN

Varasemates artiklites tõin näiteid skeemist, kuidas riigilülend kontseptuaalne võim kujundab välja stereotüüpse mõtlemisega analüüsivõimete ühiskonna ja kuidas inimesed muudetakse tasuta tootmisvahenditeks.

Korporatiivne kommunism

Vanem põlvkond mäletab, kuidas Eestis 40 aastat NLKP poliitbüroo juhtimisel kommunismi ehitati. Sotsialistlik üles-ehitustöö pidi kujundama NSV Liidu selliseks riigiks, kus inimene saab õiguse tasuta elada. Unistuseks see tookord jäigi, kuid tänaseks on Eesti riik midagi niisugust juba loonud. Mitte küll oma rahvale, vaid korporatiivsetele struktuuridele. Selles ei ole vandenõusid ega eristruktuure: Eesti riik, olles allutatud riigilülend kontseptuaalsele võimule, on oma seadustega ise see korporatiivset kommunismi loov struktuur.

Hinnakarussell pöörleb

Rahvuslikul kapitalil töötavaid ettevõtteid jääb Eestis järjest vähemaks. Seevastu väliskapitalile kuuluvad pangad, ravimifirmad, kütusemüüjad ja infrastruktuuri ettevõtted elavad meil sisuliselt kommunismis. Korporatsioonide sissetulekuid piirab vaid see, kui palju on võimalik raha välja nõuda üha väheneva kodanikkonna käest.

Eesti seadusandlus võimaldab korporatiivsetel struktuuridel saada tulu maksuvabalt ning seda tulu maksuvabalt ka riigist välja viia. Seaduse egiidi all kasseerivad need struktuurid oma väidetavateks investeermisvajadusteks raha tarbija käest isegi aastaid ette enne teenuse võimaldamist. Nii on elektriarves investeeringuteks planeeritud osa suurem elektri enda maksumusest, investeringuid planeeritakse teha kuuldavasti aga hoopis teisel mandril.

Kommunismi nautiva korporatsiooni äriplaani on lihtne: kui peale järjekordset hinnatõstmist sinne tarbija oma senise tarbimistaseme eest enam maksta ei jõua ja tarbimist piirama hakkab, siis tõstetakse uuesti hinda, et vähenenud tarbimisele vaatamata tulu ikkagi endiseks jääks. Mõistagi tõuseb nii ka formaalne efektiivsus, sest tootmise mahu vähenemisel tootmiskulud vähenevad. Kui tarbimine sellise süsteemi juures aga sootuks väibub ja tulu viimaks väheneb, siis lõpetatakse tegevus selles valdkonnas, jättes endast maha kaose.

Seadused loovad rikkaid ja vaeseid

Kuna valesse uputatud rahvas rohkemat tahta ei oska, siis on ühiskonna valupunktiks kju-

sellesse ümber korporatiivsete huvide kohaselt. Ametnike ignorantsus ja omavoli on kontseptuaalse võimu poolt juhitud riigis kohtuliku kaitse all. Korrumpeerunud süsteemid ei hakka iial korruptsiooni piirama. Tekib süsteemse kriisi keeris, milles riigil jääb järjest vähem vahendeid kriisiolukorrast välja pääsemiseks. Rahapuuduses riik hakkab hävitama oma sotsiaalseid struktuure. Suletakse koole, haiglaid, raamatukogusid, lennuliine, raudteid ja maabussiliine. Elanikud on sunnitud lahkuma. Kui laguneb arengu eelduseks olnud infrastruktuur, siis selle hilisem taastamine on kriisis vaevlevas riigis juba võimatu, sest ka rahvas on lahkunud.

Kõik toimub seaduste alusel

Kontseptuaalse võimu poolt allutatud riigi abitu rahvas käi-

Tuleb mõelda, mis see on, mis annab õiguse maksta pooltele siinsetest töötajatest täiskoormusega töö eest 300 eurot kuus, ja teisalt määrata teatud isikutel endale kümnetes ja sadades kordades suuremaid sissetulekuid.

nenud vaid ülimaldalaad sissetulekud ja hiiglaslikud palgavahed. Raha liigub üha jõudsamalt uute seaduste, finantskriiside ja sotsiaalsete vapustuste kaudu ainakitsama isikute ringi kätte. Koos rahaga liigub sinna ka võim.

Miks see nii on ja mis tegelikult toimub? – seda kujundit ei lase valitsev stereotüüpne mõtlemine adekvaatselt määratleda. Vastandlikud asjaolud on aga omavahel olemuslikult seotud ja see seos viitab alati õigele vastusele.

Et saada õige vastus, tuleb probleem lahti mõtestada ja küsimus koostada dialektiliselt õigesti. Tuleb mõelda, mis see on, mis annab õiguse maksta pooltele siinsetest töötajatest täiskoormusega töö eest 300 eurot kuus, ja teisalt määrata teatud isikutel endale kümneid ja sadu kordi suuremaid sissetulekuid.

Mis toimub ja mis see siis on, mis sellise olukorra Eestis loob? Vastus on sama nagu eelmise näite puhul – need on Eesti seadused, mis loovad vaeseid ja rikkaid, mitte inimeste tööpanus või tegevuse efektiivsus.

Riigi pidev rahahäda

Rahapuuduses riik võtab oma seaduste kaudu kodanikelt järjest rohkem raha ära ja jagab

tub ootuspäraselt. Olukorraga leppides jätkab alandatud rahvas enda hävitamist alkoholi, tubaka, prostitutsioonij ja narkomaaniaga. Lapsed jäävad nälga ja kodutuks. Levib hulkurlus. Ärksamad põgenevad, nõrgemad elavad enesehävituslikult või kasvatavad lapsi sisenendusega sellisest riigist lahkuda; osa teeb lausa enesetapu. Kahaneva majandusega riigis ei kao üleliigsed inimesed kuhugi, nende hulk vaid kasvab, sest süsteemse kriisi pöörisesse sukelunud riik libiseb mööda spiraali järjest allapoole ja üleliigseid inimesi tekib aina juurde.

Millal selline süsteem kokku kukub? Kriitilise piiri ületamine NSV Liidus algas väidetavalt siis, kui 3% isikute valduses oli hoiuraha üle 70%. Selline olukord, kus üha suurem raha hakkas laekuma aina väikesemale arvule inimestest, kestis NSV Liidus üle 20 aasta, enne kui teatud ringkonnale kommunismi ehitand valitsus lõplikult oma võimu neile kaotas. NSV Liit küll lagunes, kuid paraku Eestis demokraatiat ei tekkinudki. Kui rahva ja valitsuse maailmavaade on erinev, siis on üksteisemõistmine võimatu. Julgeolekust ei saa sellises riigis unistadagi.

LÕPP

Kultuurikogu konverents!

Eesti Keskerakonna Kultuurikogu korraldab 13. aprillil algusega kell 14.00 Tallinnas Hopneri majas konverentsi „Kultuuripoliitika mõttekoda 2013“. Osalema on oodatud nii Kultuurikogu liikmed, keskerakondlased, kui ka kõik kultuurihuvilised.

TALLINNA TV 8. – 14. aprill

ESMASPÄEV, 08.04

06:00	TÄNA. Nädala kokkuvõte*
06:15	Aleksei Turovski lood*
06:45	Kraamikaamera 4/10*
07:15	Ameerika eestlased, vol 2*
07:45	Mina, tallinlane*
08:15	TÄNA. Nädala kokkuvõte*
08:30	Linnaliiklus*
08:55	Kultuurimeeter*
09:25	Keskonnanaädal*
09:55	TÄNA. Nädala kokkuvõte*
10:10	Aleksei Turovski lood*
10:40	Kraamikaamera 4/10*
11:10	Ameerika eestlased, vol 2*
11:40	Mina, tallinlane*
12:10	Linnaliiklus*
12:35	Kultuurimeeter*
13:05	Keskonnanaädal*
13:35	EMV Ladina - Ameerika tantsudes 2013, 4. osa*
14:00	Pühapäevateed*
15:00	OTSE: Ülekanne Riigikogust
17:15	Draamaseriaal. Armuleek
18:00	TÄNA. Uudised
18:15	Kaming suun - TTVs tulekul...
18:40	Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 62/145
19:00	TÄNA. Lühiuudised
19:05	Keelatud armastus. Otse südamesse jätkub
19:30	Terve tervis
20:00	TÄNA. Uudised
20:30	Krimiseriaal. Noor Montalbano 6/6
21:00	TÄNA. Lühiuudised
21:05	Krimiseriaal. Noor Montalbano jätkub
22:00	TÄNA. Lühiuudised
22:05	Krimiseriaal. Noor Montalbano jätkub
22:40	Dokumentaalfilm. Hermese varjus
00:40	TÄNA. Uudised*
01:10	Kaming suun - TTVs tulekul...*
01:35	Terve tervis*
02:05	Draamaseriaal. Armuleek*
02:50	TÄNA. Uudised*
03:20	Info TV

TEISIPÄEV, 09.04

06:00	TÄNA. Uudised*
06:30	Kaming suun - TTVs tulekul...*
06:55	Terve tervis*
07:25	Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 62/145*
08:10	TÄNA. Uudised*
08:40	Draamaseriaal. Armuleek*
09:25	TÄNA. Uudised*
09:55	Krimiseriaal. Noor Montalbano 6/6*
11:55	Kaming suun - TTVs tulekul...*
12:20	Ülekanne Riigikogust*
15:50	Mina, tallinlane*
16:20	Kaming suun - TTVs tulekul...*
16:45	Terve tervis*
17:15	Draamaseriaal. Armuleek
18:00	TÄNA. Uudised
18:15	Teeme ise
18:40	Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 63/145
19:00	TÄNA. Lühiuudised
19:05	Keelatud armastus. Otse südamesse jätkub
19:30	Linnaosa lood
20:00	TÄNA. Uudised
20:30	Draamaseriaal. Peaminister 14/14
21:00	TÄNA. Lühiuudised
21:05	Draamaseriaal. Peaminister jätkub
21:30	Mõtlemine taas
22:00	TÄNA. Lühiuudised
22:05	Mõtlemine taas jätkub
22:35	Cash (Prantsusmaa, 2008)
00:00	TÄNA. Uudised*
00:30	Teeme ise*
00:55	Linnaosa lood*
01:25	Draamaseriaal. Armuleek*
02:10	TÄNA. Uudised*
02:40	Mõtlemine taas*
03:40	Info TV

KOLMAPÄEV, 10.04

06:00	TÄNA. Uudised*
06:30	Teeme ise*
06:55	Linnaosa lood*
07:25	Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse*
08:10	TÄNA. Uudised*
08:40	Draamaseriaal. Armuleek*
09:25	TÄNA. Uudised*
09:55	Draamaseriaal. Peaminister*
10:45	Mõtlemine taas*
11:45	Nõukogude Eesti 1961*
12:00	OTSE: LV Pressikonverents

12:30	Teeme ise*
12:55	Linnaosa lood*
13:25	Cash*
15:00	Tallinlase tarbeks*
15:25	Draamaseriaal. Peaminister 14/14*
16:15	Mõtlemine taas*
17:15	Draamaseriaal. Armuleek
18:00	TÄNA. Uudised
18:15	LV Pressikonverents*
18:40	Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 64/145
19:00	TÄNA. Lühiuudised
19:05	Keelatud armastus. Otse südamesse jätkub
19:30	Meedia keskpunkt
20:00	TÄNA. Uudised
20:30	BBC draamaseriaal. Pärast surma 14/14
21:00	TÄNA. Lühiuudised
21:05	BBC draamaseriaal. Pärast surma jätkub
21:25	OTSE: Tallinn 24
22:00	TÄNA. Lühiuudised
22:05	OTSE: Tallinn 24 jätkub
22:20	Valgust!
22:50	Meedia keskpunkt*
23:20	Head ööd
00:50	TÄNA. Uudised*
01:20	Draamaseriaal. Armuleek*
02:05	Tallinn 24*
02:55	TÄNA. Uudised*
03:25	Valgust!*
03:55	Info TV

NELJAPÄEV, 11.04

06:00	TÄNA. Uudised*
06:30	LV Pressikonverents*
06:55	Meedia keskpunkt*
07:25	Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse
08:10	TÄNA. Uudised*
08:40	Draamaseriaal. Armuleek*
09:25	TÄNA. Uudised*
09:55	Tallinn 24*
10:45	BBC draamaseriaal. Pärast surma 14/14*
11:35	Valgust!*
12:05	Koolitants 10/18*
12:55	LV Pressikonverents*
13:20	Meedia keskpunkt*
13:50	Head ööd*
15:25	Valgust!*
15:55	Meedia keskpunkt*
16:25	Tallinn 24*
17:15	Draamaseriaal. Armuleek
18:00	TÄNA. Uudised
18:15	Päevakava
18:40	Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 65/145
19:00	TÄNA. Lühiuudised
19:05	Keelatud armastus. Otse südamesse jätkub
19:30	Luubi all
20:00	TÄNA. Uudised
20:30	Dokumentaalfilm. Hacking Democracy - Demokraatia häkkerid
21:00	TÄNA. Lühiuudised
21:05	Dokumentaalfilm. Hacking Democracy - Demokraatia häkkerid jätkub
21:55	Kommentaari dokumentaalfilmile
22:00	TÄNA. Lühiuudised
22:05	Meistrite linn. Kingsepad*
22:30	Maatriks +
23:00	Mõtlemine taas*
00:00	TÄNA. Uudised*
00:30	Päevakava*
00:55	Luubi all*
01:20	Draamaseriaal. Armuleek*
02:05	TÄNA. Uudised*
02:35	Meistrite linn. Kingsepad*
02:55	Maatriks +*
03:25	Info TV

REEDE, 12.04

06:00	TÄNA. Uudised*
06:30	Päevakava*
06:55	Luubi all*
07:20	Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse
08:05	TÄNA. Uudised*
08:35	Draamaseriaal. Armuleek*
09:20	TÄNA. Uudised*
09:50	Dokumentaalfilm. Hacking Democracy - Demokraatia häkkerid*
11:10	Kommentaari dokumentaalfilmile*
11:20	Päevakava*
11:45	Luubi all*
12:10	Maatriks +*
12:40	Mõtlemine taas*
13:40	Keskonnanaädal*
14:10	Linnaosa lood*
14:40	Koolitants 10/18*
15:30	Meistrite linn. Kingsepad*
15:55	Päevakava*
16:20	Luubi all*
16:45	Maatriks +*
17:15	Draamaseriaal. Armuleek
18:00	TÄNA. Uudised
18:15	Ühistegevuse pooltund

18:40	Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse
19:00	TÄNA. Lühiuudised
19:05	Keelatud armastus. Otse südamesse jätkub
19:30	Pärast tunde
20:00	TÄNA. Uudised
20:30	Elamus. Teatrit vaatab Taavi Varm
21:00	TÄNA. Lühiuudised
21:05	Elu peeglis
21:35	Eesti filmiklassika. Põrgupõhja uus Vanapagan
22:00	TÄNA. Lühiuudised
22:05	Eesti filmiklassika. Põrgupõhja uus Vanapagan jätkub
23:20	Tallinn 24*
00:10	TÄNA. Uudised*
00:40	Ühistegevuse pooltund*
01:05	Pärast tunde*
01:35	Draamaseriaal. Armuleek*
02:20	TÄNA. Uudised*
02:50	Elamus. Teatrit vaatab Varm*
03:20	Elu peeglis*
03:50	Info TV

LAUPÄEV, 13.04

08:00	TÄNA. Uudised*
08:30	TeTeVeke
08:40	Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse
09:25	TÄNA. Uudised*
09:55	Draamaseriaal. Armuleek*
10:40	TÄNA. Uudised*
11:10	Elamus. Teatrit vaatab Taavi Varm*
11:40	Linnaosa lood*
12:10	Terve tervis*
12:40	Valgust!
13:10	Maatriks +*
13:40	Elu peeglis*
14:10	Linnaruumi arhiivist. Aegna
14:40	Inimeste lood
15:10	Päevakava*
15:35	Meistrite linn. Pagarid*
16:00	Valgust!*
16:30	Maatriks +*
17:00	Elamus. Teatrit vaatab Varm*
17:30	Linnaosa lood*
18:00	Kraamikaamera 5/10*
18:30	Aleksei Turovski lood*
19:00	BBC loodussari. Meie erilised loomad
19:30	Roheline Tallinn
20:00	TÄNA. Uudised
20:15	Eesti filmiklassika. Põrgupõhja uus Vanapagan*
22:00	Kas tohib?*
22:30	Alen Veziko kontsert "Eie ole öeldud tulde"
23:50	EMV Ladina-Ameerika tantsudes 2013, 3. osa*
00:15	EMV Ladina-Ameerika tantsudes 2013, 4. osa*
00:45	TÄNA. Uudised*
01:00	Kraamikaamera 5/10*
01:30	Aleksei Turovski lood*
02:00	Roheline Tallinn*
02:30	TÄNA. Uudised*
02:45	Kas tohib?*
03:15	Info TV

PÜHAPÄEV, 14.04

08:00	TÄNA. Uudised*
08:15	TeTeVeke
08:25	Aleksei Turovski lood*
08:55	TÄNA. Uudised*
09:10	BBC loodussari*
09:40	Roheline Tallinn*
10:10	Kas tohib?*
10:40	Luubi all*
11:05	Elu peeglis*
11:35	Teeme ise*
12:00	Koprapoja seiklused
13:15	Alen Veziko kontsert "Eie ole öeldud tulde"
14:35	EMV Kümnes tantsus
15:00	Pühapäevateed
16:00	Koolitants 11/18
16:50	Draamaseriaal. Peaminister 14/14*
17:40	Kivi sahka. Känniga ja kännita*
18:30	Valgust!*
19:00	Arhiivivaramu
19:30	Ameerika eestlased, vol 2
20:00	TÄNA. Nädala kokkuvõte
20:15	Koprapoja seiklused*
21:30	Suured helid*
22:05	Suured helid*
22:45	TÄNA. Nädala kokkuvõte*
23:00	Ameerika eestlased, vol 2*
23:30	Arhiivivaramu. Raoul Kurvitz
00:00	KUMUS*
01:00	Pühapäevateed*
01:05	TÄNA. Nädala kokkuvõte*
01:15	Teeme ise*
01:40	Suured helid*
02:15	Suured helid*
02:55	Info TV

Nädala juubilar TEET KALLAS 70

Kirjanik Teet Kallase elus on olnud kolm olulist linna. Oma saatuseks nimetab ta sünnilinna ja tänini üheks elupaigaks jäänud Tallinna. Valikuks peab Haapsalut, kus asub teine kodu. 17 aastat tegutsesid tema ideede järgi aga Morna linna elanikud rahvusseriaalis „Õne 13“.

Sünnidaatum 6. aprill 1943 annab märku, et austet kirjanikuhärrale võib juubeliks õnne soovida. 70 aasta pikkusesse ellu mahuvad lisaks kirjandusele ka ajakirjandus, poliitika ja mh kinniistumine nõukogude ajal.

1960-ndate lõpul vahistasid julgeolekutöötajad „Loomingu“ toimetuses töötanud Teet Kallase, kes ühes söögi- ja joogikohas oli lauale tõustes hõiganud „Maha nõukogude võim!“. Patarei vangla haiglas viibides kirjutas ta valmis romaani „Heliseb-kõliseb“ esimese variandi.

Uus võimuõnneastamine sai teoks 1980-ndate algul, kui Kallas oli „Loomingu“ peatoimetaja asetäitja kohusetäitja. Ajakirjas ilmus luuletus, mille ridade esitähedest ülalt alla moodustus sõna *sinimustvalge*. Sellest sündmusest räägiti raadios Vaba Euroopa ja kirjutati Soome ajalehtedes.

„Neid ajalehti näitas mulle muide toonane juhtiv parteitöötaja (hilisem Indrek Toome valitsuse kultuuriminister) Jaak Kaarma.“ meenutab Kallas, kes enda dissidendiks nimetamis siiski liialduseks peab. „Võib-olla oleks minust dissident saanud, kuid ma ei teadnud, kuidas nende seltskonnaga ühineda,“ ütleb ta nüüd. „Neljakümne kirjale“ Kallaselt allkirja ei küsitud, sest haritlasi, kellel KGB-ga tegemist olnud, otsustati sellesse protestiaktiooni mitte kaasata. Seepeale saatis

mõneti solvunud Kallas EKP Keskkomitee ideoloogiasekretäri Rein Ristlaanele „ühemehekirja“, milles taunis liigset venestamist, tuues näiteks venekeelsete loosungite ülekaalu Tallinna tänavatel.

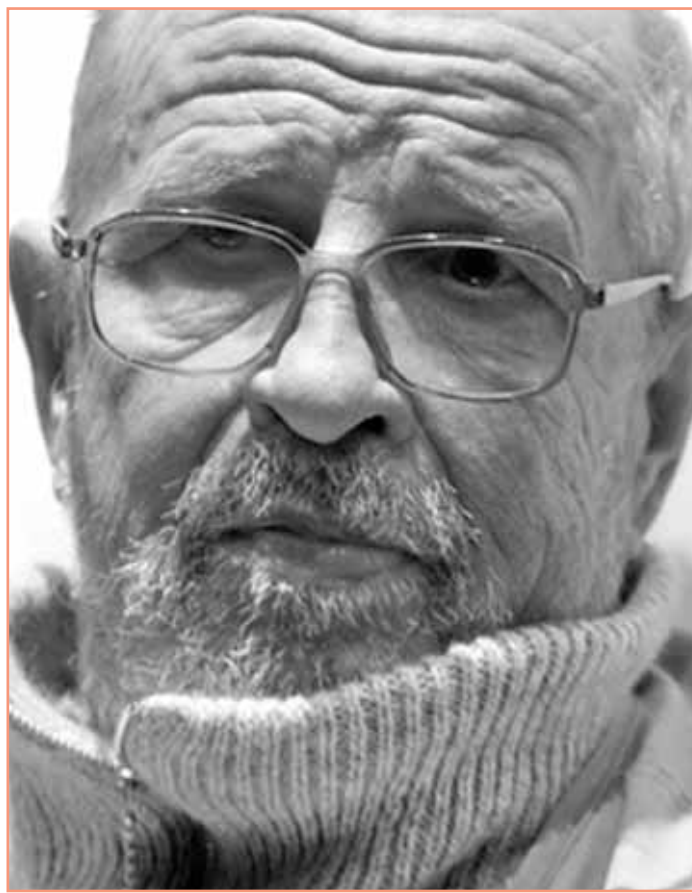
Eelmisel nädalal möödus veerand sajandit 1988. aasta 1. ja 2. aprilli kõnekoosolekust, mille ametlik nimetus oli Eesti NSV loominguuliste liitude juhatuste ühispleenum. „Loomeliitude ühispleenumil ma sõna ei võtnud, sest päev enne seda oli ajalehes „Sirp ja Vasar“ ilmunud artikkel, kus osalejad tutvustasid oma vaateid ühiskonnaelu teemadel. Ja ega ma väga agar kõnepulti kippuja just pole.“

Sarnaselt teiste loomeinimestega haaras laulev revolutsioon poliitikasse ka Teet Kallase. Ta toimetab Rahvarinde ajalehte „Vaba Maa“, 1991. aastal oli aga nende Eesti Ülemnõukogu liikmete hulgas, kes 20. augustil kuulutasid välja taasiseseisvuse. „Õhtul, mil pärast Ülo Nugise haamrilööki Eesti uuesti iseseisvaks sai, polnud õieti mingit hirmutunnet. Inimlik reaktsioon tuli alles hiljem,“ tuletab Kallas meelde oma emotsioone.

Avaramas ajaloolises kontekstis peab Kallas oluliseks seda, et pärast Eesti iseseisvumist algas totaalne iseseisvumise plejaad, kus leidis isegi omajagu groteski. „Sõlmatuks said näiteks Keskaasia riigid, kus ei osatud sõltumusest unistadagi.“

Arutledes tänaste olude üle, võtab kirjanik appi piisavalt retoorilise küsimuse: kas me sellist Eestit tahtsimegi?

„Arvatavasti vastavad paljud – ei. 1980-ndate lõpp ja 1990-ndate algus oli imekaunis aeg, mis

meenutas laulu „Kungla rahvas“. Seda, mida kõike meil hiljem „süüa“ tuleb, toona ei mõeldud. Aga oma mõttekäiku arendades ei taha ma mingil juhul olla toriseva vanamehe rollis,“ märgib üks Eesti riigi taasloojatest nüüd.

Kallas oli ka aktiivne erakondlane. Liberaaldemokraatlikusse parteisse kuulus ta 1990–1993, Keskerakonna toetajaliige oli 1994–1996 ning 1996–1998 kuulus Arenguparteisse.

„Keskerakonna liikmeks ma ei astunud, kandideerin selle

nimekirjas 1995. aastal Riigikogusse, kusjuures pääsesin vaevalt uuest Toompea-katsumusest. Mis puutub aga näiteks Keskerakonna esimehesse Edgar Savisaarisse, siis temaga pole ma kunagi riius olnud. Kui mu abikaasa Alla igavikuteedele lahkus, sain Savisaarilt pika ja südamliku kirja,“ lausub ta. Erakondadevahelist poliitilist suhtlemist soovib Teet Kallas õppida Rootsist. „Rootsis käies külastasin ka parlamendiistungeid. Vaidlused olid seal äärmiselt

teravad ja emotsionaalsed. Pärast jõid aga vastandlike poliitiliste jõudude liikmed sõbralikult koos kohvi – poliitilisi erimeelsusi ei kanta isiklikesse suhetesse.“

Teet Kallas tuli ilmale Lillekülas. Tema ema töötas kokana Iru vanadekodus, kus oli pagenduses nimekas kirjanik Karl August Hindrey (1875–1947), kes väikest Teetu muide teietas.

1957. aastal võitis 14-aastane Kallas esimese püüdnud kirjandusvõistluse. Esikteose „Nii palju päikesit“ ilmumise ajal 1964 teenis ta aega Nõukogude armees Leedus Palanga lähedal.

„Kui mulle kümme aastat autori-eksemplari saadeti, tundis ka komandör sedavõrd suurt rõõmu ja uhkust, et vabastas mind koogetoimkonnast, kuhu karistuseks määratud olin.“

Kriminaalselt kõlas Kallase teoste loetelus romaan pealkirjaga „Viimane mõrv“.

„See pole siiski tüüpiline kriminaalromaan. Lääbivaks teemaks on pigem kirjaniku vastutus oma sõnade eest,“ selgitab autor ise.

Teleseriaaliga „Õne 13“ seoses räägib Kallas, et mõnikord otsitakse ja leitakse kirjanikku ennast tema loomingu. „Kirjanik Evald Raidveri tegelaskuju mõtlesin välja ennekõike silmas pidades näitlejat Evald Hermakülat, kes seriaalis parodiseeris väliselt suuresti mind. Raidveri teksti sai pandud mitugi läbi peenema huumori välja öeldud ühiskonnakriitilist mõtet,“ räägib Kallas. Ta tunnistab, et Evald Hermaküla igavikkuminek tõi kaasa mõtte „Õne 13“ stsenaariumide kirjutamine pooleli jätta.

Samuti on Kallas „Õne“-seriaali toonud teiseigi oma sümpaatia – ärimees Laur Põdra abikaasa Pille.

„Nägin tollal verinoort näitlejannat Külli Teetamme ühes reklaamis. Tema sarm mõjus sedavõrd tugevana, et tekkis soov talle roll kirjutada. Ideega oli nõus ka toonane teleseriaali režissöör Tõnis Kask.“

Morna vanemkonstaabli Torimi hobiks on tulpide kasvatamine. Politseiniku vaimustatult tulpidest rääkimas on filmitud Teet Kallase Laulasmaa suvekodus. Laiemalgi teadaolevalt on tulpidega tegelemine kirjaniku kirglik harrastus – tema tulbikollektsiooni on peetud üheks rikkalikumaks kogu Eestis.

„Milla ja kuidas tulbid tänava kevadel kasvama ja õitsemata hakkavad, veel ei tea,“ ootab Kallas uut tulbihooga, meenutades, et suurim põnevus ja entusiasm tulpidega tegelemisel langes sinna aega, kus paljud välismaised sordid Eestis veel haruldased olid. Juubelieelses vestlusesse põimus ka kuulus mõtteherra Mihhail Bulgakovi romaanist „Meister ja Margarita“: „Käsitöölised ei põle.“ Teet Kallas märgib, et öeldakse küll, et käsitöölised ei põle, kuid kaduda võivad need ikkagi. „Nii jäi Venemaal kadunuks näiteks minu romaani „Kes tõttab õisele rongile“ venekeelne käsitöölise, mille oli tõlkinud abikaasa Alla.“

Kuigi lähenevast juubelist ja selle tähistamisest püüab kirjanik üsnagi emale hoida, suudab loomeprotsesse teda jätkuvalt oma embusse tõmmata. Nii on valmimas mitmeosaline romaan „Karje ja Kaja“, kogumik tuntud inimeste portreedest, ja muudki, millest praegu veel vara rääkida.

Jaana Lukas

RR RAHVARINDE MUUSEUM

ÜLESKUTSE
Rahvarinde Muuseumi eksponaatide kogumiseks

Rahvarinde asutamisest saab tänava 25 aastat. Selle puhul oktoobrikuus avatav Rahvarinde Muuseum ootab mineviku jäädvustamiseks ajaloolisi esemeid.

Nii mõnigi kord võib kummutis vedelev plakat või kuuri unustatud tolmune vatijope olla seotud Rahvarinde oluliste sündmustega. Ära unustatud vana on tegelikkuses ajalooline väärtus.

Nüüd on võimalus igal ühel kaasa aidata huvitava ekspositsiooni loomisele.

OODATUD ON PLAKATID, RIIDED, LIPUD, TEHNIKASEADMED, TÕÕRIISTAD, MEENED, HARULDASED RAAMATUD JNE.

Täiendav info telefonil 645 7219/50 70 349
Helen Lausma-Saar või e-posti aadressil Helen.Lausma-Saar@tallinnlv.ee

Tartus

Kolmapäeval, 3. aprillil kell 14
arutleme eakate probleeme Tartus
linnavalitsuse töötaja **Indrek Sooniste** ja **Vladimir Šokmaniga**
haridusosakonna saalis Raekoja plats 12).

“Meedia keskpunkt”

3. aprillil 19.30 ja 22.50 Tallinna Televisioonis

- * Loominguuliste liitude pleenum siis ja nüüd. Kas praegune haritlaskond ei valuta enam südant, või ei kuula keegi, mida targad inimesed räägivad? Kas mõne meelet jätkub okupatsioon ainult Tallinnas ja ülejäänud Eesti muliseb täiuslikus õnnes?
- * Meedia unistab Ansipist lahtisaamisest (Vahur Koorits Delfis) ja Ignar Fjuk muretseb, et vaim pole meil endiselt vaba – inimesed ei julge olla avameelsed nagu Nõukogude ajalgi.
- * Mida me üldse teame Põhja-Koreast, et meedia seda riiki üksnes kirub? Kui põhjakorealased vaevlevad vaid punaideooloogia küüsis, kust tuleb siis nende tehnoloogiline areng ja tipprelvastus? Võibolla on tegemist hoopis meie väliskommentaatorite võimetusega?

Saates: **Urmi Reinde, Mart Ummelas ja Heimar Lenk**

Avaldame kaastunnet erakonnakaaslasele Vladimir Šokmanile ema

ARMIDA ŠOKMANI

kaotuse puhul

Keskerakonna Tartu linna piirkond

Viljandimaalane, konverentsile!

Keskerakonna Viljandimaa piirkonna aastakonverents

teisipäeval, 9. aprillil kell 18.00

Viljandi maa-valitsuse saalis (Vabaduse plats 2, III korrus)

Kõik Viljandimaa keskerakondlased on oodatud!

Piirkonna juhatuse nimel
Helmut Hallemaa